

مناسك الحج والعمرة

في الكتاب والسنة وآثار السلف

Taratibu ya'ibaadah za Hajj na 'Umrah
kwa mujibu wa Qur-aan, Sunnah na matendo ya Salaf

Cha Imaam, Faqiyh, 'Allaamah na Shaykh

Muhammad Naaswir-ud-Diyn al-Albaaniy

Tarjama:

Firqatunnajia.com

Himdi zote anastahiki Allaah. Tunamhimidi Yeye, kumtaka msaada na msamaha. Tunajilinda Kwake kutokamana na shari ya nafsi zetu na uovu wa matendo yetu. Yule aliyehidiwa na Allaah, basi hakuna wa kumpoteza, na yule aliyepotezwa na Allaah, basi hakuna wa kumwongoza. Nashuhudia ya kwamba hapana mungu wa haki isipokuwa Allaah, hali ya kuwa peke yake hana mshirika, na nashuhudia ya kwamba Muhammad ni mja na Mtume Wake.

Amma ba'd:

Utashi umepelekea katika kuwasahilishia elimu watu wote katika kuzikunjua 'ibaadah za hijah. Nimefanya hivo kwa kufupisha kitabu changu "Hajjat-un-Nabiyy (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kamaa rawaaahaa 'anhu Jaabir (Radhiya Allaahu 'anh)". Nimefanya hivo kama ule mtindo niliofanya katika kitabu changu "Takhiysw Swifah Swalaat-in-Nabiyy (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)". Isipokuwa tu humu ndani nimeongeza nyongeza muhimu na nimesawazisha baadhi ya pengu za 'ibaada za hajj ambazo hazikutajwa katika "Hajjat-un-Nabiyy (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)" au maelezo yake.

Nimepatiliza upatilizo maalum katika kuzitaja nyongeza hizi na kadhalika faida zengine, kwa ule mfumo wangu wa kawaida, kama vitabu vyengine vyote. Kama mfano wa daraja za Hadiyth na marejeo yake. Hata hivyo nimefanya hivo kwa njia ya kufupiza pamoja na kuashiria kukupeleka katika vitabu vyengine baadhi ya nyakati ambavyo vimeshachapishwa na ambavyo bado havijachapishwa.

Kuhusu yale ambayo tayari yaliyomo katika "Hajjat-un-Nabiyy (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)", sikutaja marejeo ya Hadith. Kwa sababu ya kutoshelezeka kwa kuenea kwa kitabu kwa wasomaji watukufu. Kwa hivyo yule anayetaka kuhakikisha kitu huko, basi rahisi arejee huko. Pindi ninapokinakili basi huashiria kwa neno "asili".

Kwa ajili ya kutimiza faida zaidi, nimetaja baadhi ya mambo kwa ufupi na kuyaweka katika Bid'ah za hajj na kutembelea msikiti wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

Kitabu nimekipa jina "Manaasik-ul-Hajj wal-'Umrah fiyl-Kitaab was-Sunnah wa Aathaar - is-Salaf".

Ninamuomba Allaah (Tabarak wa Ta'ala) akifanye kitendo changu chote kiwe chema na akifanye kiwe kwa ajili Yake pekee na si kwa mwengine.

21 Sha'bān 1395

Dameski

Muhammad Naaswir-ud-Diyn al-Albaaniy

Nasaha kabla ya hajj

Natanguliza nasaha na faida hizi kwa ndugu zangu mahujaji kabla ya hajj:

1- Ni wajibu kwa mwenye kufanya hajj kumcha Mola wake na apupie kwelikweli kutotumbukia katika yale Allaah aligomharamishia. Amesema (Ta'ala):

الْحَجَّ فِي حَدَّالَ وَلَا فُسْقَ وَلَا رَفَثَ فَلَا الْحَجَّ فِيهِنَّ فَرْضَ قَمَنْ ۝ مَعْلُومَاتُ أَشْهُرِ الْحَجَّ

"Hajj [inatakiwa kutekelezwa katika] miezi maalum. Yule ambaye imemfaradhikia [katika miezi hiyo kwa kupata uwezo wa kwenda] hajj basi asifanye jima, ufasiki wala mabishano."¹

Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Yule mwenye kuhiji na asifanye jima wala maneno machafu, basi anarudi kama siku alivozaliwa na mama yake."

Endapo atafanya hivo basi hajj yake inakuwa ni yenyeye kukubaliwa. Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Hajj iliyokubaliwa haina malipo isipokuwa Pepo."²

Kwa hivyo ni lazima kutahadhari na yale waliyopewa mtihani kwayo baadhi yao kwa sababu ya ujinga au upotevu wao:

a) Kumshirikisha Allaah. Tumewaona wengi wao wanatumbukia katika shirki. Kama vile kutaka uokozi kwa asiyekuwa Allaah. Wanaomba msaada kwa Mitume ambao ni wafu na waja wema. Wanawaomba wao badala ya Allaah. Wanaapa kwao kwa ajili ya kuwaadhimisha. Kwa ajili hiyo wanazibatilisha hajj zao. Amesema (Ta'ala):

لِئَنْ أَشْرَكْتَ لِيَحْبِطَ عَمَلَكَ

"Ukifanya shirki basi hakika yataporomoka matendo yako."³

b) Baadhi yao hujipamba kwa kunyoa ndevu, jambo ambalo ni dhambi nzito. Kitendo hicho kina muhalafa wa nne, imetajwa katika "asili".

¹ 02:197

² Ameipokea al-Bukhaariy, Muslim na wengineo kutoka kwa Hadiyth ya Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh). Imetajwa katika "Silsilah al-Ahaadiyth as-Swahiyah" (1200) na "al-Irwaa'" (769).

³ 39:65

c) Wanaume huva pete ya dhahabu, jambo ambalo ni haramu. Uharamu unakuwa mkubwa zaidi ikiwa ni pete ya uchumba, jambo ambalo vilevile ni kujifananisha na manaswara.

2- Yule ambaye amekusudia kuhiji na akawa hana mnyama⁴, basi ni wajibu wake anuie hajj ya Tamattu' kwa sababu ndio ambayo Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliwaamrisha Maswahabah zake mwishoni wa jambo. Kwa sababu vilevile ya kuwaghadhibikia kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) Maswahabah zake ambao hawakufanya haraka katika kutekeleza amri yake ya kuifisidi hajj kwa ajili ya 'Umrah. Amesema vilevile:

" 'Umrah imeingizwa kwenye hajj mpaka siku ya Qiyaamah."

Wakati Maswahabah walipomuuliza kama hayo yanahusu mwaka huu peke yake au ni milele, ndipo (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) akapachanisha vidole vyake na kusema:

"Umilele. Umilele."⁵

Kwa ajili hiyo (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alimwamrisha Faatwimah na wakeze (Radhiya Allaahu 'anhunn) wajivue kutoka kwenye Ihraam baada ya kufanya 'Umrah ya hajj. Kwa ajili hiyo Ibn 'Abbaas alikuwa akisema:

"Atakayetufu kwenye Nyumba tukufu basi atakuwa ameshatoka kwenye Ihraam. Hiyo ndio Sunnah ya Mtume wenu hata kama mtachukia."⁶

Ni kwa kila yule ambaye hakukokota kichinjwa anuie 'Umrah ndani ya miezi hii mitatu ya hajj. Yule ambaye ataleta Talbiyah ya hajj hali ya kuwa ni mwenye kufanya Ifraad na Qiraan kisha akafikiwa na amri ya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ya kuivunja, basi anatakiwa kukimbilia hilo, hata kama ni baada ya kufika Makkah, kufanya Twawaaf na kutembea kati ya Swafaa na Marwah. Katika hali hii atoke kwenye Ihraam na anuie hajj yake kwenye Tarwiyah siku ya nane:

⁴ Hivyo ndivyo ilivyo hali ya mahujaji wengi hii leo. Ni mara chache mtu akakokota mnyama wake kutoka mahala palepale kama alivyofanya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Mwenye kufanya hivo basi asikemewe. Ama kuhusu yule ambaye hakuja na mnyama wowote na badala yake akahiji Qiraan au Ifraad, basi kitendo chake kimeenda kinyume na kitendo na maamrishi yake Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), hata kama watapendelea kinyume. Haya yamesemwa na Ibn 'Abbaas na imepokelewa na Muslim (04/58) na Ahmad (01/287) na (01/342).

⁵ Tazama "Swahiyh Sunan Abiy Daawuud" (1568) na (1571).

⁶ Yanatokamana na maneno yake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Allaah ameetingiza 'Umrah kwenye hajj yenu. Yule mwenye kufanya Twawaaf kwenye Nyumba na akatembea kati ya Swafaa na Marwah ametoka kwenye Ihraam isipokuwa yule ambaye hana kichinjwa." (Tazama "Swahiyh Sunan Abiy Daawuud (1573) na (1580).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِئُوْلَهُ وَلِرَسُولِهِ إِذَا دَعَّكُمْ لِمَا يُنْهِيُّكُمْ

"Enyi walioamini! Muitikieni Allaah na Mtume anapokuite ni katika yale yenyeku kerekere uhai."⁷

3- Tahadhari kuacha kulala Minaa, katika ule usiku wa 'Arafah, kwa sababu ni wajibu. Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alifanya na kuamrisha hivo pale aliposema:

"Chukueni kutoka kwangu 'ibaadah zenu za hajj!"

Ni wajibu vilevile kulala Muzdalifah mpaka utaposwali swalah ya alfajiri. Kama kutakupita kulala pale, basi usipitwe kutekeleza swalah pale, kwa sababu hiyo ni wajibu zaidi. Bali ni nguzo miongoni mwa nguzo za hajj kwa mujibu wa wanachuoni wahakiki. Isipokuwa kwa wanawake na wanyonge. Inafaa kwa wao kuondoka sehemu hiyo baada ya nusu ya usiku.

4- Fanya uwezavyo usipite mbele ya ye yeyote mwenye kuswali katika msikiti Mtakatifu, sembuse misikiti mingine. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Lau atajua mwenye kupita mbele ya mwenye kuswali ni kitu gani kinachompatikania, basi ingelikuwa bora kwake kusimama arubaini kuliko kupita mbele yake."

Maandiko haya ni yenyeku kuenea na yanamgusa kila mwenye kupita na kila mwenye kuswali. Isitoshe Hadiyth inayomvua yule mwenye kupita katika msikiti Mtakatifu haikusihi.

Ni wajibu kwako vilevile kuswali kuelekea Sutrah kama unavyofanya katika misikiti mingine yote kwa sababu ya kuenea Hadiyth zilizokuja juu ya jambo hilo. Kuna mapokezi maalum kutoka kwa baadhi ya Maswahabah juu ya jambo hili na yametajwa katika "asili".

5- Ni wajibu kwa wanachuoni na watu wenye fadhila kuwafundisha mahujaji 'ibaadah za hajj popote watapokutana nao na hukumu zake kwa mujibu wa Qur-aan na Sunnah. Hata hivyo lisiwashughulishe hilo kuacha kulingania katika Tawhiyd, ambayo ndio msingi wa Uislamu na kwa ajili yake wakatumwa Mitume na kukateremshwa Vitabu. Wengi katika ambaa tumekutana nao - hata baadhi ya wale wanaojinasibisha na elimu - tumewakuta wako katika ujinga wa kupea juu ya uhakika wa Tawhiyd ya Allaah na sifa Zake. Kama vile ambavyo wako katika ughafilikaji uliokamilika kuhusiana na ulazima wa waislamu kuwa na umoja juu ya msingi wa Qur-aan na Sunnah katika 'Aqiydah, hukumu, matangamano, tabia, siasa, uchumi na mengineyo katika mambo ya kimaisha.

Wanatakiwa kukumbuka kwamba sauti yoyote itakayonyanyuliwa na isilahi yoyote itakayosimama juu ya isiyokuwa msingi na njia hii iliyonyooka, basi haitowafanya waislamu

jengine isipokuwa kufarikiana na udhaifu, hizaya na utwevu. Uhalisia wa hali ilivyo ni ushahidi mkubwa juu ya hilo - Allaah ndiye mwenye kutakwa msaada.

Inafaa kujadiliana kwa njia iliyokuwa nzuri, kukiwa kuna haja ya kufanya hivo. Sampuli ya mjadala uliokatazwa katika hajj ni mjadala wa batili, ambao umekatazwa hata nje ya hajj pia. Vivyo hivyo inahusiana na madhambi. Haihusiani na sampuli ya mjadala ule ulioamrishwa kwa mfano katika maneno Yake (Ta'ala):

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمُوعِظَةِ الْخَيْرَيَةِ ۖ وَجَاهِدُهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

"Lingania katika njia ya Mola wako kwa hekima na mawaidha yaliyo mazuri, na jadiliana nao kwa ile nji iliyo nzuri zaidi."⁸

Pamoja na hivyo inatakiwa kwa yule mwenye kujadili pale itapombainikia kuwa hakuna manufaa ya kujadiliana na wapinzani - ima kwa sababu ya ule ushabiki wake katika madhehebu au maoni yake au mjadala ule ukawa unapelekea katika mambo yasiyojuzu - hapo itakuwa ni bora kwake yeye kuijepusha na kujadiliana nao. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Mimi ni mwenye kumdhulumi nyumba katikati ya Pepo kwa yule mwenye kuacha ubishi hata kama yuko kwenye haki."⁹

⁸ 16:125

⁹ Hadiyth ni nzuri. Ukamilifu wake unapatikana katika "Swahiyh al-Jaami' as-Swaghiyr" (1477).

Hapana vibaya! Hapana vibaya!

Miongoni mwa mambo mlinganizi anatakiwa kulazimiana nayo ni kuwasahilishia watu wote na khaswa mahujaji. Masahilisho ni msingi miongoni mwa misingi ya Shari'ah. Haya ni muda wa kwamba hakuna andiko la wazi linalopingana na masahilisho hayo. Hata hivyo kukija andiko la wazi, haijuzu kupingana nalo kwa maoni. Huu ndio msimamo wa sawa na wa kati na kati ambao ni wajibu kwa kila mlinganizi kuufuata. Baada ya hapo vinapuuzwa vipingamizi vyote vya watu na maneno yao:

"Amefanya ugumu au wepesi?"

Kuna mambo mengi yenye kufaa ambayo baadhi ya watu wamezowea kuyaepuka kwa sababu ya fataawaa za baadhi ya watu zinazopingana na msingi ulioashiriwa punde tu. Naonelea kuyataja nayo ni kama yafuatayo:

- 1- Kuoga, japo kuwa kwa kusugua kichwa, hata kama ni pasi na kuota. Hilo limethibiti kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) katika "as-Swahiyh" ya al-Bukhaariy na ya Muslim na nyenginezo kutokana na Hadiyth ya Abu Ayyuub (Radhiya Allaahu 'anh)¹⁰.
- 2- Kujikuna kichwa ijapo zitaporomoka baadhi ya nywele. Dalili ya hilo ni Hadiyth ya Abu Ayyuub niliyoashiria punde tu. Hayo ndio maoni yaliyochaguliwa na Shaykh-ul-Islaam ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah).
- 3- Kufanya chuku, ijapo itapelekea kunyoa ile sehemu ya kufanya chuku. Alifanya (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) chuku katikati ya kichwa chake na hali ya kuwa ni mwenye kufanya Ihraam. Kitendo hichi hakiwezi kufanyika isipokuwa kwa kunyoa baadhi ya nywele. Haya nido maoni ya Ibn Taymiyyah. Pia Hanaabilah wanafuata maoni haya lakini wamemuwajibishia mwenye kufanya hivo kutoa fidia, jambo wasilokuwa nalo dalili. Bali maoni yao ni yenye kurudishwa kwa kupiga kwake chuku (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Lau angelikuwa ametoa fidia, basi mpokezi angelitaja. Kutaja kwake kufanya chuku bila ya fidia, ni dalili ya kwamba hakukupatikana fidia. Kwa hivyo maoni ya sawa ni ya Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah).
- 4- Kunusa harufu nzuri na kuondoa kucha iliyovunjika. Katika hilo kuna mapokezi yaliyotajwa katika "asili".
- 5- Kutafuta kivuli kwenye hema au chini ya nguo. Hilo limethibiti kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Mfano wake mtu hapo kabla alikuwa akitafuta kivuli cha kipando. Leo mtu anaweza kufanya hivo kwa mwanvuli au hata ndani ya gari. Kuwajibisha kutoa fidia kwa sababu ya hilo ni kutilia uzito kusikokuwa na dalili. Maoni sahihi ni kuwa hayatofautishi kati ya kutafuta kivuli kwenye hema, jambo ambalo limethibiti katika

¹⁰ Hadiyth yote imetajwa katika "asili", uk. 28. Nimeitaja katika "al-Irwaa'-ul-Ghaliyl" (1019) na "Swahiyh Abiy Daawuud" (1613).

Sunnah, na kutafuta kivuli kwenye kipando na vitu mfano wake. Huo ni upokezi mmoja kutoka kwa Imaam Ahmad kama ilivyokuja katika "Manaar-us-Sabiyl" (01/236). Kuna makundi yanayoondosha sakafu ya gari na hilo si jengine isipokuwa ni kupetuka mipaka katika dini, jambo ambalo halikuidhinishwa na Mola wa viumbe.

6- Kufunga mshipi na mkanda kweneye Izaar. Inafaa kuufunga wakati wa haja. Kadhalika inafaa kuvali pete, kama ilivyokuja katika baadhi ya mapokezi. Vilevile inafaa kuvali saa, miwani na pochi ya pesa shingoni.

Mambo yote haya yanaingia kwenye ule msingi uliotajwa. Baadhi yake yanatiliwa nguvu na Hadiyth kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na mapokezi kutoka kwa Maswahabah. Allaah ('Azza wa Jall) amesema:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

"Allaah anakutakieni mepesi na wala hakutakieni magumu."¹¹

Na himdi zote ni za Allaah, Mola wa walimwengu.

¹¹ 02:185

Kabla ya Ihraam

1- Imependekezwa kwa yule anayetaka kuhiji, au kufanya 'Umrah iliopekee, kuoga kwa ajili ya Ihraam. Inahusiana vilevile na mwanamke mwenye hedhi au mwanamke mwenye damu ya uzazi.

2- Baada ya hapo wanaume watavaa mavazi wanayoyataka ambayo hayakushonwa kwa kiasi cha viungo. Hizo ndizo zile nguo ambazo Fuqahaa' wanaziita "zisizoshonwa". Kwa hivyo avae Izaar, Ridaa' na viatu. Viatu ni kila kile kinachovaliwa miguuni kilicho juu ya kongo mbili za miguu kwa ajili ya kuilinda miguu.

3- Haifai kwa wanaume kucaa kofia, kilemba na mfano wa hivyo katika vile vinavyofunika kichwa moja kwa moja.

Kuhusu mwanamke hatavua chochote katika mavazi yake yanayokubalika katika Shari'ah. Hata hivyo asivae Niqaab¹², Burqa', Lithaam, kitambaa wala vifuniko vyta mikononi (gloves). Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Muhrim asivae kanzu, kilemba, burnus, suruwali, wala nguo ambayo imepakwa na Was (mti wa umanjano) au zafarani wala soksi isipokuwa ikiwa kama hakupata viatu. Katika hali hiyo avae soksi¹³."

Amesema vilevile:

"Mwanamke ambaye ni Muhrim hatovaa Niqaab wala vifuniko vyta mikono."

Hata hivyo inafaa kwa mwanamke kujifunika uso wake kwa kitu chochote kama mtandio au jilbab atayoiteremsha kichwani mwake na kufunika uso wake. Haya hata kama itagusa uso kutokana na maoni yaliyo sahihi. Hata hivyo asiifunge juu ya uso, kama alivyosema Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah).

4- Inafaa kwake yeye kucaa Ihraam yake kabla ya Miyqaat, ijapokuwa nyumbani kwake. Hayo yalifanywa na Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na Maswahabah zake. Katika hili kuna wepesi kwa wale wanaosafiri kwa ndege na ikawa haiwezekani kwao kucaa Ihraam wakati wa Miyqaat. Hata hivyo wasinuie Ihraam isipokuwa kabla ya kufika Miyqaat kwa kidogo ili isije kuwapita Miyqaat ilihali sio wenye kuhirimia.

¹² Ni mtandio unaogusa pua na unaweza kuwa kwa aina mbalimbali: 1) Mwanamke akipandisha Niqaab yake mpaka kwenye macho yake, hiyo inaitwa Waswasah au Burqaa'. 2) Akiishusha mpaka chini ya macho kidogo, inaitwa Niqaab. 3) Ikiwa kwenye ncha ya mdomo, inaitwa Lithaam. Niqaab imepata jina hilo kwa sababu inafunika rangi ya mwili. Tazama "Linaas-ul-'Arab" (02/265-266).

¹³ Shaykh-ul-Islaam ibn Taymiyyah amesema katika "al-Mansik" yake, uk. 365:

"Wala sio wajibu kwake kuzikata chini ya vifundo viwili vyta miguu. Mara ya kwanza Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliamrisha mtu azikate. Baada ya hapo akaruhusu hilo katika 'Arafah mtu avae suruwali ikiwa hakupata Izaar yoyote na soksi kwa yule ambaye hakupata viatu. Haya ndio maoni sahihi zaidi katika rai mbili za wanachuoni."

5- Inafaa kwake yeye kupaka mafuta na kujitia manukato katika kiwiliwili chake kwa aina yoyote ile ya manukato yaliyo na harufu na yakawa hayana rangi. Haya hayawahu su wanawake. Manukato yao ni yale yaliyo na rangi na yakawa hayana harufu. Haya yote yanatakiwa kufanyika kabla ya kunuia Ihraam wakati wa Miyqaat kwa sababu ni haramu kufanya hivo baada yake.

Ihraam na nia yake

6- Ni wajibu kuhirimia pindi mtu anapofika katika Miyqaat yake. Na wala hilo haliwi kwa ile nia iliyomo moyoni mwake ya hijah, kwa sababu nia haitaacha kuwa moyoni tangu alipotoka nyumbani kwake. Bali ni lazima ima kupatikane kitu au kitendo kitachomfanya awe ni mwenye kuhirimia. Endapo ataleta Talbiyah na akakusudia Ihraam, Ihraam yake ni sahihi kwa maafikiano.

7- Mtu asiseme chochote kwa ulimi wake kabla ya Talbiyah. Mfano wa hilo ni pale wanaposema:

"Ee Allaah, nanuia kuhiji au kufanya 'Umrah; nisahilishie kwangu na unikubalie... "

Hakuna chochote katika hayo kilichopokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Hili ni mfano wa kutamka nia katika twahara, swalah na swawm. Yote hayo ni katika mambo yaliyozuliwa. Inafahamika ya kwamba amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Kila kitachozuliwa ni Bid'ah, kila Bid'ah ni upotevu na kila upotevu ni Motoni."

Miyqaat (vituo)

8- Miyqaat ziko tano:

1. Dhul-Hulayfah
2. Juhfah
3. Qarn-ul-Manaazil
4. Dhaat 'Irq

Hizo ni kwa ajili ya watu wake na wale wenye kuzipitia katika wasiokuwa wakazi wake katika wale wanaokusudia kuhiji au kufanya 'Umrah. Yule asiyetoka katika sehemu hizo, anuie Ihraam nyumbani kwake. Hata wakazi wa Makkah watanuia Ihraam kutokea Makkah.

Dhul-Hulayfah ni kituo cha watu wa al-Madiynah. Ni kijiji kilichoko mbali na al-Madiynah kwa takriban 6 km. Ni kituo kilicho mbali na Makkah. Bainayake kuna vituo kumi. Inawezekana ikawa chini ya hapo au zaidi, kutegemea utofauti wa barabara. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah amesema kuwa kuna njia nyingi kutokea kwa hapo. Inaitwa bonde 'Aqiq na msikiti wake unaitwa msikiti wa mti. Hapo kuna kisima ambacho wajinga wanakiita "kisima cha 'Aliy". Wanadhani kwamba 'Aliy aliyaua majini hapo, jambo ambalo ni uongo.

Juhfah ni kijiji ambacho ni vituo vitatu kutokea Makkah na ni kituo cha watu wa Shaam na Misri. Ni kituo cha watu wa al-Madiynah vilevile endapo watu wake watapita katika njia nyingine. Ibn Taymiyyah amesema:

"Ni kituo cha wale wanaohiji kutokea magharibi, kama watu wa Shaam, Misri na iliyobakia katika miji ya Afrika magharibi. Leo ni mahala palipoharibika na kwa ajili hiyo ndio maana watu wanahirimia kabla yake sehemu inayoitwa "Raabigh"."

Qarn-ul-Manaazil inaitwa vilevile "Qarn-uth-Tha'aalib" inapatikana mwendo wa mchana mmoja na usiku wake kutokea Makkah. Hicho ni kituo cha watu wa Najd.

Yalamlam ni kituo cha watu wa Yemen na kinapatikana mwendo wa nyusiku mbili kutokea Makkah. Bainayake kuna takriban 52 km.

Dhaat 'Irq ni sehemu ya jangwa na ni mpaka kati ya Najd na Tihaamah. Tihaamah ni kituo cha watu wa 'Iraaq na kinapatikana takriban 73 km kutokea Makkah.

Yeye (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliamrisha Tamattu'.

9- Mtu akinuia Ihraam kwa nia ya kuchanganya Hajj na 'Umrah na wakati huohuo mtu amechinja, aseme:

لبيك اللهم بحجة و عمرة

"Labbayk Allaahumma bi Hajjah wa 'Umrah."

Akiwa hakuchinja, jambo ambalo ndio bora zaidi, aseme:

لبيك اللهم بعمرة

"Labbayk Allaahumma bi 'Umrah."

Ikiwa mtu amenuia kuhiji, ameifuta na atakuwa ameifanya 'Umrah kutokana na amri yake Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Amesema:

"'Umrah imeingia ndani ya Hajj mpaka siku ya Qiyaamah."

Halafu akapachanisha vidole vyake.

Amesema vilevile:

"Enyi familia ya Muhammad! Atakayehiji katika nyinyi, basi anuie 'Umrah na Hajj."¹⁴

¹⁴ Tazama "al-Ahaadiyth as-Swahiyah" (2469)

Kushurutisha

10- Akipenda, ataunganisha pamoja na ile Talbiyah kushurutisha kwa ajili ya kuchelea chenye kuzuka njiani. Mfano wa vikwazo hivo inaweza kuwa maradhi au khofu. Aseme kama ilivyokuja katika mafunzo ya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Ee Allaah! Kutoka kwangu kwenye Ihraam ni pale Utaponizua."

Akisema maneno hayo kisha akazuiliwa au ghafla akapatwa na maradhi, basi itafaa kujitoa katika Ihraam yake. Katika hali hii hatokuwa tena na uwajibu wa kuchinja au kuhiji mwaka unaofuata. Hata hivyo ikiwa ndio hajj yake ya kwanza, basi ni lazima kwake ailipe.

11- Hakuna swalah maalum kwa ajili ya Ihraam, lakini wakati wa swalah ukiingia kabla ya kuingia kwake Ihraam, na akaswali kisha akafanya Ihraam baada ya kuswali kwake, basi atakuwa na kiigizo kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), pindi alipoingia katika Ihraam baada ya swalah ya Dhuhr.

Kuswali katika bonde la 'Aqiyq

12- Kwa wale ambao Miyqaat yao ni Dhul- Hulayfah basi imependezwa kwao kuswali hapo. Swalah hii sio kwa sababu ya umaalum wa Ihraam, bali ni kwa sababu ya sifa maalum ya mahali na baraka. al-Bukhaariy amepokea kutoka kwa 'Umar (Radhiya Allaahu 'anh) akisimulia kwamba amemsikia Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) akisema kwenye bonde la 'Aqiyq:

"Wakati wa usiku amenijia mimi mwenye kuja kutoka kwa Mola wangu na akasema: "Swali katika bonde hili lenye kubarikiwa na akasema: "'Umrah - na katika upokezi mwingine "'Umrah na hajj.'""

Ibn 'Umar ameeleza kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliyesema:

"Alionekana na hali ya kuwa ni mwenye kuteremka wakati wa usiku kwa ajili ya kupumzika hapo Dhul-Hulayfah katikati ya bonde. Akaambiwa: "Hakika wewe uko katika Batwhaa' lililobarikiwa.'""¹⁵

¹⁵ Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1579) na "Mukhtaswar Swahiyh Muslim" (761-762) - Allaah asahilishe chapisho lake. Haafidhw amesema:

"Katika Hadith tunapata kufahamu kwamba fadhlilah za 'Aqiyq ni kama fadhlilah za al-Madiynah na fadhlilah za kuswali hapo... " (Fath-ul-Baariy (3/311).

Talbiyah na kunyanya sauti kwa ajili yake

13- Halafu ataelekea Qiblah¹⁶ hali ya kuwa ni mwenye kusimama, kisha ataleta Talbiyah ya 'Umrah, au hajj pamoja na 'Umrah, na kusema:

"Ee Allaah! Hakika hii ni hajj na hakuna kujionyesha ndani yake wala kutaka kusikika."¹⁷

14- Halafu alete Talbiyah kama alivofanya (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Nimekuitikia, ee Allaah, nimekuitikia. Nimekuitikia, hauna Wewe mshirika, nimekuitikia. Hakika himdi zote, neema na ufalme ni Wako. Hauna mshirika Wewe."

Alikuwa hazidishi zaidi ya hapo.

Katika Talbiyah yake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ilikuwa ni pamoja na:

"Nimekuitikia, ee Mola wa kweli."

15- Lililo bora ni kulazimiana na Talbiyah yake, japokuwa kuzidisha juu yake ni jambo linalofaa, kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliwakubalia watu ambao walikuwa wanazidisha wakisema:

"Nimekuitikia Wewe uliye na njia za kuelekea mbinguni. Nimekuitikia Wewe mwenye fadhilah."

Ibn 'Umar alikuwa akizidisha juu yake na akisema:

"Nimekuitikia. Utukufu ni Wako. Kheri iko mikononi Mwako. Kujipendekeza na matendo ni kwa ajili Yako."¹⁸

16- Mwenye kufanya Talbiyah anaamrisha anyanyue sauti yake kwa ajili ya Talbiyah. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Jibriyl amenijia mimi na akaniamrisha niwaamrishe Maswahabah wangu na wale wote walio pamoja mimi wanyanyue sauti zao kwa Talbiyah."¹⁹

Vilevile amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Bora ya hajj ni ile mtu ananyanya sauti kwa Talbiyah na kumwaga damu."²⁰

¹⁶ Ameipokea al-Bukhaariy kwa cheni ya wapokezi iliyopungua na al-Bayhaqiy ameipokea kwa kuungana kwa cheni ya wapokezi Swahiyh.

¹⁷ Ameipokea adh-Dhwiyaa' kwa cheni ya wapokezi Swahiyh.

¹⁸ Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1590).

¹⁹ Abu Daawuud, at-Tirmidhiy, an-Nasaa'iyy, Ibn Maajah na wengineo. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1592).

²⁰ Hadiyth ni nzuri. Tazama "Swahiyh al-Jaamiy" as-Swahiyh wa Ziyaadatih" (1112).

Kwa sababu hiyo Maswahabah wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) walikuwa wakipiga ukelele kwelikweli kwa hiyo Talbiyah. Abu Haazim amesema:

"Maswahabah wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) pindi walipokuwa wanaingia kwenye Ihraam, zinakauka sauti zao kabla ya kufika Rawhaa'."²¹

Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Kama kwamba namtazama Muusa ('alayhis-Salaam) akiteremka katika bonde hili na hali ya kuwa ana ukelele kwa Mola wake (Ta'ala) kwa kuleta Talbiyah."²²

17- Kwa sababu ya kuenea kwa zile Hadiyth mbili zilizotangulia, basi wanawake wanatakiwa kufanya vilevile kama wanavofanya wanamme wakati wa Talbiyah. Wanatakiwa kunyanya sauti zao maadamu hakuchelewi fitina. Sababu nyingine ni kwa kuwa 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) alikuwa akinyanya sauti yake mpaka wanaisikia wanaume. Abu 'Atwiyyah amesema:

"Nimemsikia 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) akisema: "Hakika mimi najua ni vipi ilikuwa Talbiyah ya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)." Baada ya hapo nikamsikia akisema: "Nimekuitikia, ee Allaah."²³

al-Qaasim bin Muhammad amesema:

"Usiku wa Nafr Mu'aawiyah alitoka na akasikia sauti ya Talbiyah. Akasema: "Ni nani huyu?" Kukasemwa: "Ni 'Aaishah, mama wa waumini ambaye amefanya 'Umrah kutokea Tan 'iyam." Baada ya hapo akaelezwa hayo 'Aaishah. Akasema: "Lau angeniuliza, basi ningemweleza."²⁴

18- Atalazimiana na Talbiyah, kwa sababu ni katika nembo za hajj²⁵. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

²¹ Ameipokea Sa'iyd bin Mansuur kwa cheni ya wapokezi ilio nzuri, kama ilivyotajwa katika "al-Muhallaa" (07/94). Vilevile imepokelewa na Ibn Abiy Shaybah kwa cheni ya wapokezi Swahiyih, cheni ya wapokezi iliokatika kutoka kwa al-Muttwalib bin 'Abdillaah, kama ilivyotajwa katika "Fath-ul-Baariy" (3/324).

²² Ameipokea Muslim. Tazama "as-Swahiyah" (2023).

²³ Ameipokea al-Bukhaariy (679 – chapisho fupi), at-Twayaalisiy (1513) na Ahmad (6/32, 100, 180 na 243).

²⁴ Ameipokea Ibn Abiy Shaybah kwa cheni ya wapokezi Swahiyih, kama alivyopokea katika "al-Muhallaa" (7/94-95). Shaykh-ul-Islam amesema katika "al-Mansik" amesema:

"Mwanamke anatakiwa kunyanya sauti kiasi cha kwamba rafiki yake wa kike anaweza kumsikia. Imependekezwa kufanya hivo katika hali mbalimbali."

²⁵ Hiki ni kipande cha Hadiyth Swahiyih kilichotajwa katika "as-Swahiyah" (828). Muundo wake ni kama ifuatavyo:

"Jibriyl ameniamrisha kunyanya sauti wakati wa Talbiyah, kwani hakika kufanya hivo ni katika nembo za hajj."

"Hakuna yeote ambaye anafanya Talbiyah, isipokuwa kuna miti na mawe yaliyoko kuliani kwake na kushotonii kwake ambavo navyo vinafanya Talbiyah mpaka ardhi ikatike kutokea huku na huku."²⁶

Khaswa khaswa kila pale ambapo anapanda sehemu ya juu au anaposhuka. Dalili ya hilo ni Hadiyth iliotangulia punde kidogo isemayo:

"Kama kwamba namtazama Muusa ('alayhis-Salaam) akiteremka katika bonde hili na hali ya kuwa ana ukelele kwa Mola wake (Ta'ala) kwa kuleta Talbiyah."

Katika Hadiyth nyingine imekuja:

"Kama kwamba namtazama yeze pale anapoteremka katika bonde na analeta Talbiyah."²⁷

19- Inafaa kwake yeze kuchanganya kati ya Talbiyah na kusema hapana mwabudiwa wa haki isipokuwa Allaah. Ibn Mas'uud (Radhiya Allaahu 'anh) amesema:

"Nilitoka pamoja na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na hakuacha kufanya Talbiyah mpaka alipopiga kwenye kile kiguzo cha 'Aqabah. Hata hivyo alikuwa akichanganya kati ya Talbiyah na kusema kwamba hapana mwabudiwa wa haki isipokuwa Allaah."²⁸

20- Atapofika katika maeneo matakatifu ya Makkah na akayaona majumba ya wakazi wake, atajizua kuleta Talbiyah²⁹ ili apate nafasi ya kujishughulisha na 'ibaadah nyenginezo zitazokuja.

²⁶ Ameipokea Ibn Khuzaymah na al-Bayhaqiy kwa cheni ya wapokezi Swahiyh, kama ilivyotajwa katika "at-Targhiyb wat-Tarhiyb" (2/118).

²⁷ Ameipokea al-Bukhaariy ((60/8) kwa ufupisho wangu). Haafidhw amesema:

"Katika Hadiyth inapata kufahamika kwamba Talbiyah ni katika Sunnah za Mitume na khaswa khaswa inasomwa wakati wa kupanda na wakati wa kushuka mahali."

²⁸ Ameipokea Ahmad (1/417) kwa cheni ya wapokezi nzuri. Inazingatiwa kuwa ni Swahiyh na al-Haakim na adh-Dhahabi, kama ilivyotajwa katika "al-Hajj al-Kabiyr"

²⁹ Ameipokea al-Bukhaariy (779) kwa ufupisho wangu) na al-Bayhaqiy. Tazama "al-Majma'" (3/225-239).

Kuoga kwa ajili ya kuingia Makkah

21- Kwa ambaye itamsahilikia kuoga kabla ya kuingia Makkah, basi afanye hivo. Vilevile aingie Makkah mchana kwa ajili ya kumuiga Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)³⁰.

22- Aingie kwa upande wa juu ambako hii leo kuna mlango wa Mu'allaah. Kwa sababu (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliingia kupitia nyayo za mlima ulio juu. Unaitwa Kadaa³¹ na imetokezea sehemu ya makaburi. Akaingia msikitini kwa upade wa mlango wa Banuu Shaybah. Hii ndio njia iliyo karibu zaidi na jiwe jeusi.

23- Inafaa kwake yeze kuingia Makkah kupitia upande wowote anaotaka. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Njia zote za Makkah ni njia za kupita na ni sehemu za kuchinja."

Katika Hadiyth nyingine imekuja:

"Makkah yote ni njia; aingie na hapa na kutoka na hapa."³²

24- Utapoingia msikitini, basi usisahau kutanguliza mguu wako wa kulia kwanza³³ na kusema:

اللهم صل على محمد وسلم اللهم افتح لي أبواب رحمتك

"Ee Allaah! Mswalie Muhammad na umpe amani. Ee Allaah! Nifungulie mlango wa rehema Zako."³⁴

au pia anaweza kusema:

أعوذ بالله العظيم وبوجهه الكريم وسلطانه القديم من الشيطان الرجيم

"Najilinda kwa Allaah ambaye ni Mkubwa, kwa uso Wake mtukufu na kwa ufalme Wake wa kale kutokamana na shaytwaan aliyewekwa mbali na rehema."³⁵

25- Atakapoiona Ka'bah basi atanyanya mikono yake akitaka. Hilo limethibiti kutoka kwa Ibn 'Abbaas³⁶.

³⁰ Ameipokea al-Bukhaariy ((779) kwa ufupisho wangu) na "Swahiyh Abiy Daawuud" (1630).

³¹ Ameipokea al-Bukhaariy ((780) kwa ufupisho wangu) na "Swahiyh Abiy Daawuud" (1929).

³² Ameipokea al-Faakihiy kwa cheni ya wapokezi ilio nzuri.

³³ Kuhusiana na hili kuna Hadiyth ya Hasan, imepokelewa katika "as-Swahiyah 2478".

³⁴ Tazama "al-Kalim at-Twayyib", uk. 51-52 kwa uhakiki wangu.

³⁵ Ameipokea Ibn Abiy Shaybah kwa cheni ya wapokezi Swahiyh. Wengine wameipokea kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa cheni ya wapokezi dhaifu, kama ilivyobainishwa katika "adh-Dhwa 'iyfah" (1054).

26- Haikuthibiti kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwamba aliomba du'aa maalum katika mnasaba huu, kwa hiyo mtu aombe kile kitachomsahilikia. Hata hivyo ni jambo zuri ikiwa mtu ataomba kwa du'aa ya 'Umar:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ فَهِينَا رِبُّنَا بِالسَّلَامِ فَحَسِنْ لِثَبَوْتِهِ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

"Ee Allaah! Hakika Wewe ni as-Salaam. Amani inatoka Kwako. Ee Mola wetu, Tuhuishe kwa amani."

Hili limethibiti kutoka kwake - Allaah amuwie radhi.

³⁶ Ameipokea al-Bayhaqiy (5/72) kwa cheni ya wapokezi ilio nzuri kutoka kwa Sa'iyd bin al-Musayyab ambaye amesema:

"Nimemsikia 'Umar akisema maneno ambayo hayakusikiwa na mwengine yejote. Nimemsikia akisema anapoona Nyumba..."

Imepokelewa vilevile kupitia sanadi nyingine ilio nzuri kutoka kwa Sa'iyd bin al-Musayyab aliyesema hivo. Pia ameipokea Ibn Abi Shaybah (04/97) kutoka kwa wawili hao.

Tawaaf-ul-Quduum [Twawaaf ya kufika]

27- Halafu mtu atafanya haraka kwenda katika jiwe jeusi, alielekee kisha aseme:

Imesihi kutoka kwa Ibn 'Umar kwamba alisema pia kabla yake:

الله أكبير

"Allaah ni mkubwa."

Amekosea yule aliyeiegemeza khabari hii kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ndiye kafanya hivi.

28- Halafu ataligusa kwa mkono wake, kulibusu kwa mdomo wake na atasujudu juu yake vilevile. Hayo yamefanywa na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), 'Umar na Ibn 'Abbaas³⁷.

29- Isipomuwezekania yeye kulibusu, basi aliguse kwa mkono wake kisha aubusu mkono wake.

30- Isipomuwezekania yeye kuligusa, basi aliashirie kwa mkono wake.

31- Haya yanatakiwa kufanya katika kila mzunguko.

32- Mtu hatakiwi kuleta msongamano juu yake. Alisema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia 'Umar:

"Ee 'Umar! Hakika wewe ni mtu mwenye nguvu. Usimuudhi dhaifu. Ukitaka kuligusa jiwe, kusipokuwa watu liguse. Vinginevyo lielekee na useme "Allaahu Akbar."³⁸

33- Kuna fadhilah kubwa za kuligusa jiwe jeusi. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Ninaapa kwa Allaah kwamba Allaah atalifufua jiwe jeusi siku ya Qiyaamah. Litakuwa na macho mawili linaona kwa macho hayo na litakuwa na ulimi linazungumza kwa ulimi huo. Litamshuhudia yule aliyeligusa kwa haki."³⁹

Amesema tena:

³⁷ Moja katika taaliki ya baadhi ya waheshimiwa katika "al-Manaasik waz-Ziyaaraat":

"Haya hayakupokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)."

Huku ni kufikiria kwake tu. Nimepata kujua kuwa ni Swahiyih katika "al-Irwaa'" (1112) ambayo chapisho lake Allaah amelisahilisha - himdi na neema zote anastahiki Allaah.

³⁸ Ameipokea ash-Shaafi'iyy, Ahmad na wengineo. Hadiyth ina nguvu, kama nilivyobainisha katika "al-Haj al-Kabiyr".

³⁹ Ameipokea at-Tirmidhiy, Ibn Khuzaymah, Ibn Hibbaan, al-Haakim na adh-Dhahabiyy. Imetajwa katika marejeo yaliyotangulia.

"Kuligusa jiwe jeusi na nguzo ya upande wa yemeni, kunaporomosha madhambi kabisa."⁴⁰

Vilevile amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Jiwe jeusi linatokea Peponi. Lilikuwa jeupee mno kuliko theluji kabla ya madhambi ya washirikina."⁴¹

34- Kisha mtu aanze Twawaaf pembezoni mwa Ka'bah aifanye kushotoni kwake. Atatufe nje ya Hijr mizunguko saba. Kutoka kwenye kijiwe cheusi kimoja mpaka kwenye kijiwe cheusi tena ndio mzunguko mmoja. Anatakiwa kuvala Ridaa' yake na kuipitisha chini ya kwapa la kulia wakati wa Twawaaf yote. Katika mizunguko mitatu ya mwanzo, anatakiwa kwenda mbiombio. Kwenda mbiombio kunaaza na kuisha kwenye jiwe jeusi. Katika mizunguko mingine iliobaki anatakiwa kutembea.

35- Katika kila mzunguko atatakiwa kuigusa kona ya upande wa yemeni na wala asiibusu. Ipomuwezekania kuigusa, basi kuashiria kwa mkono ni jambo halikuwekwa katika Shari'ah.

36- Bainya ya upande wa nguzo ya yemeni na jiwe jeusi mtu atasema:

ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار

"Ee Mola wetu! Tupe duniani wema na Tupe Aakhirah wema na tukinge na adhabu ya Moto."⁴²

37- Wala hatozigusa zile nguzo mbili zilizoko upande wa Shaam kwa sababu ya kumuiga Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)⁴³.

⁴⁰ at-Tirmidhiy amesema ni nzuri wakati Ibn Hibbaan, al-Haakim na adh-Dhahabiy wamesema kuwa ni nzuri.

⁴¹ Swahiyh kwa mujibu wa at-Tirmidhiy na Ibn Khuzaymah.

⁴² Ameipokea Abu Daawuud na wengineo. Wengi wameonelea kuwa ni Swahiyh. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1653).

⁴³ Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah amesema:

"Kuigusa bi maana kujipangusa kwa mkono. Ama sehemu iliyobaki ya Nyumba, sehemu ya kusimama pa Ibraahiy mna misikiti mingine yote ya duniani na njia zake, makaburi ya Mitume na waja wema - kama mfano wa chumba cha Mtume wetu (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na pango la Ibraahiy mna mahali ambapo Mtume wetu (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alikuwa akiswali ndani yake - na mwamba wa Yerusalem, havitakiwi kuguswa wala kubuswa. Haya ni kwa maafikiano ya maimamu. Kuhusu kufanya Twawaaf pembezoni mwa vitu hivi ni mionganii mwa Bid'ah kubwa kabisa zilizoharamishwa. Mwenye kuyachukulia mambo haya kama dini basi anatakiwa kuambiya kutubia. Akitubia ni sawa. Vingineyo auawe.

Ni uzuri ulioje wa yale aliyopokea 'Abdur-Razzaaq (8945), Ahmad na al-Bayhaqiy kutoka kwa Ya'laa bin Umayyah ambaye amesema:

"Nilifanya Twawaaf pamoja na 'Umar bin al-Khattaab (Radhiya Allaahu 'anh) - katika upokezi mwingine pamoja na 'Uthmaan. Nilipofika kwenye kona inayotazamana na mlango ilio baada ya mlango, nilimshika mkono wake ili

Kulazimiana sehemu iliyoko kati ya kona na mlango

38- Inafaa kwake yeye kulazimiana na sehemu iliyoko baina ya kona na mlango kwa njia ya kwamba mtu aweke pale kifua chake, uso wake na viganja vyake⁴⁴.

39- Twawaaf haina Dhikr maalum. Inafaa kwake yeye kusoma Qur-aan na Dhikr kile atachokitaka. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Kufanya Twawaaf katika Nyumba ni kama swalah. Lakini Allaah amehalalisha ndani yake kuzungumza. Atakayezungumza basi asizungumze isipokuwa kheri tu."

Katika upokezi mwingine imekuja:

"Ndani yake fanyeni uchache wa maneno."⁴⁵

40- Haijuzu kutufu katika Ka'bah kwa aliye uchi au mwanamke aliye na hedhi. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Hatufu katika Nyumba aliye uchi."⁴⁶

Vilevile (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alisema kumwambia 'Aaishah pindi alipofika hali ya kuwa ni mwenye kufanya 'Umrah katika hajj ya kuaga:

aiguse. Akasema: "Wewe hukufanya Twawaaf na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)??" Nikasema: "Ndio." Akasema: "Ulimuona akiligusa?" Nikasema: "Hapana." Ndipo akasema: "Basi nenda! Kwani hakika wewe una kiigizo chema kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)."

⁴⁴ Haya yamepokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kupitia njia mbili. Kwa pamoja zinakuwa nzuri (Hasan). Ni jambo linakuwa na nguvu zaidi kwa vile imethibiti kwamba Maswahabah wengi walifanya hivo. Miongoni mwao ni pamoja vilevile na Ibn 'Abbaas (Radhiya Allaahu 'anh) ambaye amesema:

"Sehemu hii mtu anatakiwa kulazimiana nayo; baina ya kona na mlango."

Vilevile imesihi kutoka kwa 'Urwah bin az-Zubayr kwamba alifanya hivo. Yote haya yametajwa katika "al-Ahaadiyth as-Swahiyah" (2138). Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah amesema katika "al-Mansik" yake:

"Akitaka kuiende sehemu hiyo - nayo ni sehemu iliyoko kati ya jiwe jeusi na mlango wa Ka'bah - aweke juu yake kifua chake, uso wake na viganja vyake na amuombe Allaah haja zake, afanye hivo. Inafaa kwake yeye kufanya hivo kabla ya Twawaaf-ul-Wadaa' [Twawaaf ya kuaga]. Hakuna tofauti baina ya mtu kufanya jambo hili katika hali ya kuaga au katika hali nyininge. Maswahabah walikuwa wakifanya hivo wakati wanapoingia Makkah... Hata hivyo lililo bora ni yeye kusimama karibu na mlango na kuomba pasi na kulazimiana na Nyumba. Akigeuka kwa ajili ya kwenda hatosimama, hatogeka na wala hatorudi kinyumenyume." (Uk. 387)

⁴⁵ Ameipokea at-Tirmidhiy na wengineo. Upokezi mwingine umepokelewa na at-Twabaraaniy na wengine. Hadiyth ni Swahiyah, kama nilivyo hakiki hilo katika "al-Irwaa'" (21). Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah amesema:

"Hakuna Dhikr yoyote maalum iliyopokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwamba aliamrisha, alisoma au alifunza. Bali mtu ataomba du'a zote zilizowekwa katika Shari'ah. Yale yanayofanywa na baadhi ya watu ambapo wanaomba du'a maalum chini ya mfereji wa paa na mfano wake hayana msingi wowote."

⁴⁶ Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim kutoka katika Hadiyth ya Abu Hurayrah. Vilevile at-Tirmidhiy ameipokea kutoka kwa 'Aliy na Ibn 'Abbaas. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (1102).

"Fanya kama anavofanya mwenye kuhiji isipokuwa tu usitufu na wala usiswali mpaka utwaharike."⁴⁷

41- Atapomaliza ule mzunguko wa saba, atafunika bega lake la kulia, ataenda sehemu ya kusimama Ibraahiyim na atasoma:

وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

"Fanyeni mahali pa kusimama Ibraahiyim kuwa ni sehemu ya kuswalia."⁴⁸

42- Ataswali Rak'ah mbili baina ya sehemu ya kusimama pa Ibraahiyim na Ka'bah.

43- Atasoma katika Rak'ah mbili hizo:

فُلْنَ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

"Sema: "Enyi makafiri!"⁴⁹

na:

فُلْنَ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

"Sema: "Yeye ni Allaah Mmoja pekee."⁵⁰

44- Mtu hatakiwi kupita mbele ya mwenye kuswali na wala asimwache yejote kupita mbele yake. Kwa sababu zile Hadiyth zenye kukataza kitendo hicho ni zenye kuenea. Upande mwingine haikuthibiti kuvuliwa msikiti Mtakatifu au Makkah yote⁵¹.

45- Atapomaliza kuswali mtu anatakiwa kwenda katika zamzam na atakunywa kutoka hapo na atajimiminia kichwani mwake. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Maji ya zamzam ni kwa ile nia aliyonywea."⁵²

⁴⁷ Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim kutoka kwa 'Aaishah. al-Bukhaariy ameipokea pia kutoka kwa Jaabir. Ziada ni yake na imetajwa katika marejeo yaliyotangulia (191).

⁴⁸ 02:125

⁴⁹ 109:01

⁵⁰ 111:01

⁵¹ Rejea katika "chanzo", uk. 21, 23 na 135.

Vilevile amesema tena:

"Hakika ni yenyе baraka. Ni chakula chenye kushibisha na ni ponyo kwa maradhi."⁵³

Vilevile amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Maji bora zaidi ulimwenguni ni zamzam. Ni chakula chenye kushibisha na ni ponyo kwa maradhi."⁵⁴

46- Kisha mtu atarudi katika jiwe jeusi na aseme "Allaahu Akbar" na ataigusa kwa upambanuzi uliyopambanuliwa.

⁵² Hadiyth ni Swahiyh kama ilivyosemwa na maimamu wengi. Nimeitaja na kuzungumzia njia zake katika "Irwaa'- ul-Ghaliyl" (11y23). Moja katika hizo imetajwa katika "as-Swahiyah" (883).

⁵³ Hadiyth ni Swahiyh. Imepokelewa na Abu Daawuud at-Twayaalisy na wengineo. Imetajwa katika "as-Swahiyah" chini ya Hadiyth 1056.

⁵⁴ Ameipokea adh-Dhwiyya' katika "al-Mukhtaarah" na wengineo. Imetajwa katika marejeo yaliyotangulia (1056).

Sa'y kati ya Swafaa na Mawrah

47- Halafu ataenda katika Swafaa na Mawrah ili aweze kufanya Sa'y baina yake. Atapokurubia basi atasoma maneno Yake (Ta'ala):

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةُ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطْوُفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلَيْهِمْ

"Hakika vilima vya Swafaa na Marwah ni katika alama za Allaah. Basi anayehiji katika Nyumba hiyo au akafanya 'Umrah, si kosa kwake kuvizunguka. Na anayejitendea mwenyewe kheri, basi bila ya shaka Allaah ni Mwenye shukrani na Mjuzi."⁵⁵

Halafu atasema:

نَبْدأ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ

"Tunaanza kwa kile alichanza nacho Allaah."

48- Halafu ataanzia Swafaa na atapanda juu yake mpaka kuiona Ka'bah⁵⁶.

49- Hivyo aielekee Ka'bah, ampwekeshe Allaah na aseme:

الله أكْبَرُ الله أكْبَرُ الله أكْبَرُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمَلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يَحْيِي وَيَمْتَتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

"Allaah ni mkubwa. Allaah ni mkubwa. Allaah ni mkubwa. Hapana mwabudiwa wa haki isipokuwa Allaah, hali ya kuwa peke yake hana mshirika. Ufalme ni Wake Yeye na himdi zote ni Zake Yeye. Anahuisha na Anafisha. Naye juu ya kila jambo ni muweza. Hapana mwabudiwa wa haki isipokuwa Allaah, hali ya kuwa peke yake hana mshirika. Ameitimiza ahadi Yake, amemnusuru mja Wake na amevishinda vikosi hali ya kuwa peke yake."⁵⁷

Atayasema haya mara tatu. Ataomba kati ya hayo⁵⁸.

⁵⁵ 02:158

⁵⁶ Leo si jambo jepesi kuiona Ka'bah isipokuwa katika baadhi ya maeneo katika Swafaa. Mtu anaweza kuiona kupitia nguzo ambazo zimejengwa juu yake katika ghorofa ya pili katika msikiti. Mwenye kuweza kufanya hivo, basi ameisibu Sunnah. Asipoweza kufanya hivo, afanye awezacho na hakuna neno.

⁵⁷ Ameongeze katika "al-Adhkaar" "Laa ilaaha illa Allah wa laa na'bud illa Iyyaah... " Sijaiona nyongeza hii katika njia za Hadiyth kwa Muslim wala kwa mwingine ambaye ameipokea kutoka katika Hadiyth ndefu ya Jaabir. Hili ni tofauti na yale ambayo mtu anaweza kufikiria kutoka katika taaliki yake inayosema:

"Ameipokea Muslim na... "

⁵⁸ Bi maana ataomba kwa akitakacho kati ya Tahliylaat kwa kile ambacho ndani yake mna kheri za duniani na Aakhirah. Hata hivyo lililo bora ni kuomba du'a ambayo imepokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) au as-Salaf as-Swaalih.

50- Kisha atateremka afanye Sa'y kati ya Swafaa na Marwah. Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Fanyeni Sa'y. Kwani hakika Allaah amewafaradishia kufanya Sa'y."⁵⁹

51- Baada ya hapo atatembea mpaka ile sehemu yenyé alama [mataa ya kijani] upande wa taa kulia na upande wa kushoto. Atapofika pale, basi atatakiwa kutembea kwa haraka mpaka katika alama nyingine. Zama zake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ilikuwa ni bonde ilio wazi ndani yake kuna changarawe. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Bonde halivukwi isipokuwa kwa mwendo wa kasi."⁶⁰

Halafu atatembea hali ya kupanda juu mpaka atafika katika Marwah na atapanda juu yake. Hapo atafanya yaleyale aliyofanya Swafaa katika kuelekea Qiblah, kusema "Allaahu Akbar", "Laa ilaaha illa Allaah" na du'aa⁶¹. Huu ni mzunguko mmoja.

⁵⁹ Hadiyth hii ni Swahiyh, tofauti na vile walivosema baadhi yao. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (1072).

⁶⁰ Ameipokea an-Nasaa'iy na wengineo. Imetajwa katika "al-Hajj al-Kabiyr". **Faida!** Ibn Qudaamah amesema katika "al-Mughniy":

"Twawaaf ya wanawake na Sa'y yao ni kwa kutembea njia nzima. Ibn-ul-Mundhir amesema: "Wanachuoni wameafikiana juu ya kwamba wanawake hawatakiwi kwenda kwa mwendo wa kasi kuizunguka Nyumba wala kati ya Swafaa na Marwah. Wala hawatakiwi kuitisha nguo yao chini ya kwapa. Hayo ni kwa sababu msingi ni kwamba kitendo hichi kinafanya kwa sababu ya kudhihirisha ngozi, jambo ambalo hawakusudiwan wanawake. Lengo kwa mwanamke ni yeye kujisitiri ilihali kwenda mwendo wa kasi na kuitisha nguo chini ya kwapa kunapingana waziwazi kabisa na jambo hilo."

an-Nawawiy amesema katika "al-Majmuu" jambo ambalo linafahamisha kwamba masuala haya Shaafi'iyyah wametofautiana. Amesema:

"Kuna maoni mawili:

1- Hatakiwi kwenda mwendo wa kasi. Badala yake anatakiwa kutembea njia nzima sawa iwe ni mchana au usiku. Haya ndio maoni sahihi na ndio maoni ya wengi.

2- Akiweza kwenda harakaharaka usiku, wakati ambapo hakuna mtu mahala hapo, basi itakuwa imependekezwa kwake kama wanaume." (08/75)

Inawezekana haya ndio yakawa karibu zaidi na usawa. Kwani msingi wa kwenda haraka ilikuwa pindi mama yake na Ismaa'iyil Haajar alipokimbia wakati alipokuwa anamtafutia maji mwana wake aliyekuwa na kiu. Kama ilivyokuja katika Hadiyth ya Ibn 'Abbaas:

"Akakuta Swafaa ndio mlima ulio karibu zaidi na yeye. Kisha akasimama juu yake na kulielekea bonde kutazama kama ateweza kumuona yejote. Hakuweza kumwona yejote. Ndipo akateremka kutoka Swafaa mpaka alipofika kwenye bonde, ndipo akanyanya ncha ya kishale (shuka ya juu) na akaanza kwenda haraka mpaka alipopita bonde lote na akafika kwenye Marwah. Kisha akasimama juu yake na kulielekea bonde kutazama kama ateweza kumuona yejote. Hakuweza kumwona yejote. Alifanya hivo mara saba."

Ibn 'Abbaas ameelleza kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Hiyo ndio Sa'y ya watu baina yazo (Swafaa na Marwah)." (Ameipokea al-Bukhaariy katika mlango "al-Anbiyaa")

52- Atatembea mahali pa kutembea kwake na atakwenda haraka mahali pa kwenda haraka mpaka pale atapopanda Swafaa. Huu ni mzunguko wa pili.

53- Kisha arudi Marwah na vivyo hivyo mpaka atakapokamilisha mizunguko saba na ukomo wa mwisho wake ni kwenye Marwah.

54- Inajuzu kwake kutukufu kati ya Swafaa na Marwah hali ya kuwa ni mwenye kupanda. Kwa upande mwingine Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amependeza zaidi kutembea kwa miguu⁶².

55- Akiomba katika Sa'y kwa kusema:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ إِنْكَ أَنْتَ الْأَعْزَلُ الْأَكْرَمُ

"Ee Allaah! Nisamehe na unirehemu. Kwani hakika Wewe ni Mtukufu zaidi na Mwenye kushinda zaidi na Mkarimu."

hapana neno. Kwa sababu imethibiti kutoka kwa kundi katika Salaf⁶³.

56- Atapofika mzunguko wa saba na akafika Marwah, atafupisha nywele za kichwa chake⁶⁴. Kwa hivo atakuwa amefanya 'Umrah. Kitakuwa halali kwake kile kilichokuwa haramu kwa sababu ya Ihraam. Atabaki katika hali hiyo hali ya kuwa ni mwenye kutoka Ihraam mpaka siku ya Tarwiyah.

57- Yule aliyekuwa amehirimia pasi na 'Umrah ya hajj na akawa hakukokota mnyama kutokea nje ya Haram, basi ni wajibu kwake kutoka kwenye Ihraam kwa ajili ya kufuata maamrisho ya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na kujikinga na ghadhabu zake. Ama kuhusu yule aliyekokota mnyama, ataendelea katika Ihraam yake na wala hatotoka katika Ihraam isipokuwa baada ya kutupa mawe ile siku ya kuchinja.

⁶¹ Ama kuiona Ka'bah sasa hivi haiwezekani kwa sababu ya kuzuia jengo baina yake. Kwa hivyo mtu ajitahidi kuieleke. Asifanye kama yale yanayofanywa na watu waliodangana ambao hunyanyua macho yao na mikono yao kuelekeza mbinguni.

⁶² Ameipokea Abu Nu'aym katika "Mustakhraj Swahiyh Muslim".

⁶³ Ameipokea Ibn Abiy Shaybah (4/68-69) kwa sanadi mbili Swahiyh kutoka kwa Ibn Mas'uud na Ibn 'Umar (Radhiya Allaahu 'anhuma). Kadhalika imepokelewa kutoka kwa Musayyab bin Raafiy' al-Kaahili na 'Urwah bin az-Zubayr. Vilevile imepokelewa na at-Twabaraaniy kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa cheni ya wapokezi dhaifu, kama ilivyotajwa katika "al-Majma'" (3/248).

⁶⁴ Ikiwa baina ya 'Umrah na hajj yake kuna muda mrefu unaotosheleza nywele kurefuka, basi anaweza kunyoa nywele zake." (Rejea katika "Fath-ul-Baariy" (3/444).

Kuhirimia kwa ajili ya hajj siku ya Tawriyah

58- Itapokuwa siku ya Tarwiyah, nayo ni ile siku ya nane katika Dhul-Hijjah, ndipo atahirimia na atahirimia kwa ajili ya hajj. Atafanya kama yale aliyoyafanya wakati wa kuhirimia 'Umrah kule katika vituo; kuoga, kujitia manukato, kuvaa Izaar na kishale na kuleta Talbiyah. Wala asiikate [hiyo Talbiyah] isipokuwa kabla ya kutupa mawe katika nguzo ya 'Aqabah.

59- Atahirimia mahali ambapo yeye ameshukia. Hata watu wa Makkah watahirimia kutokea Makkah.

60- Kisha atakwenda Minaa na kuswali hapo swalah ya Dhuhr. Vilevile atalala Minaa mpaka aswali swalah zote tano. Swalah hizi zinatakiwa kufupishwa na zisijumuishwe.

Kuondoka kwenda 'Arafah

61- Litapochomoza jua siku ya 'Arafah, ataondoka kwenda 'Arafah na huku analeta Talbiyah au anasema "Allaahu Akbar". Yote hayo yamefanywa na Maswahabah wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na hali ya kuwa walikuwa pamoja naye (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) katika hajj yake. Yule atakayeleta Talbiyah basi afanye na asikaripiwe na yule atakayesema "Allahu Akbar" aseme na wala asikaripiwe⁶⁵.

62- Kisha atateremka Namirah⁶⁶ ambapo ni mahali karibu na 'Arafah. Hata hivyo sio katika hiyo 'Arafah. Atabaki hapo mpaka kabla ya kupinduka jua.

63- Baada ya jua kupondoka, aondoke kuelekea 'Uranah ilio karibu na 'Arafah na atashukia hapo⁶⁷. Hapo ndipo imamu atawakhutubia watu Khutbah ambayo itanasibiana na mahali.

64- Kisha atawaswalisha watu. Dhuhr na 'Aswr zitatakiwa kufupishwa na kujumuishwa. Kadhalika zinatakiwa kuswaliwa wakati wa Dhuhr.

65- Pataadhiniwa kwa ajili ya hiyo Dhuhr na 'Aswr adhaana moja na Iqaamah mbili.

66- Hakuswaliwi baina yake kitu chochote⁶⁸.

67- Yule ambaye haikumuwia wepesi kuziswali hizo pamoja na imamu, basi aziswali ima peke yake au pamoja na wale walio pembezoni mwake katika watu mfano wake⁶⁹.

⁶⁵ Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

⁶⁶ Kushuka mahali hapa na kushuka kulikokuwa kabla yake kuna uwezekano isiwezekani hii leo kwa sababu ya msongamano mkubwa. Atapozivuka sehemu mbili hizo kwenda 'Arafah, hakuna neno - Allaah akitaka. Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah amesema katika "al-Fataawaa":

"Kuhusu yale yaliyokusanya na Sunnah za Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) katika kuteremka kufanya ukazi katika sehemu ya Minaa siku ya Tarwiyah, kulala hapo usiku wa kuamkia siku ya 'Arafah, kufanya ukazi hapo 'Uranah - ilio kati ya mlima wa Muzdalifah na 'Arafah - mpaka wakati wa kupinduka jua, kwenda 'Arafah kwa kutokea hapo, kutoa khutbah na kuswali swalah mbili katikati ya njia ndani ya bonde la 'Uranah, ni jambo ambalo wanachuoni wameafikiana kwamba yamewekwa katika Shari'ah. Ijapokuwa waandishi wengi hawalipambanui. Vilevile watu wengi hawalijui kwa sababu ya kuzidi zile desturi zenye kuzuliwa." (26/168)

⁶⁷ Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

⁶⁸ Kadhalika haikupokelewa kutoka kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwamba aliswali swalah ya sunnah kabla ya Dhuhr na baada ya 'Aswr, si hapa wala katika safari zake zote. Haikuthibiti kwamba (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliswali chochote katika swalah za Rawaatib isipokuwa sunnah ya Fajr na Witr.

⁶⁹ Ameipokea al-Bukhaariy kwa cheni ya wapokezi pungufu. Tazama "Mukhtaswar al-Bukhaariy" (25/89/3).

Kusimama 'Arafah

68- Kisha ataondoka kwenda 'Arafah na akae kwenye mawe chini ya mlima wa Rahmah akiwa na wepesi wa kufanya hivo. Vinginevyo anaweza kusimama kokote 'Arafah.

69- Asimame kwa kuelekea Qiblah hali ya kuinyanya mikono yake, aombe du'aa na kuleta Talbiyah.

70- Aseme "Laa ilaaha illa Allaah" kwa wingi". Kwani ndio du'aa bora siku ya 'Arafah. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Bora niliyosema mimi na Mitume wengine siku ya 'Arafah ni:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Hapana mungu wa haki isipokuwa Allaah, hali ya kuwa pekee hana mshirika. Ufalme ni Wake, himdi ni Zake Naye juu ya kila jambo ni muweza."⁷⁰

71- Wakati fulani itafaa kwake kuzidisha katika Talbiyah kwa kusema:

إِنَّمَا الْخَيْرُ خَيْرُ الْآخِرَةِ

"Hakika kheri khaswa ni kheri ya Aakhirah."⁷¹

72- Sunnah kwa ambaye amesimama 'Arafah ni yeye kutokufunga siku hii.

73- Aendelee katika hali hii hali ya kuwa ni mwenye kumtaja Allaah, kuleta Talbiyah na akiomba ayatakayo na huku akitaraji kutoka kwa Allaah (Ta'ala) amjaalie kuwa mionganini mwa wale Anaowaacha huru na ambao Malaika hujifakharisha nao, kama ilivyokuja katika Hadiyth:

"Hakuna siku ambayo Allaah huwaacha watu huru kutokamana na Moto kama siku ya 'Arafah. Hakika Hukaribia kisha akajifakharisha kwao Malaika na kusema: "Wanataka nini watu hawa?"⁷²

Katika Hadiyth nyingine imekuja:

"Allaah hujifakhari kwa watu wa 'Arafah watu wa mbinguni na anasema: "Watazameni waja Wangu; wamenijia wakiwa timtim na wenye mavumbi."⁷³

Aendelee katika hali hiyo mpaka juu lizame.

⁷⁰ Hadiyth ima ni Swahiyh au nzuri. Ina njia nyingi zilizotajwa katika "as-Swahiyah" (1503).

⁷¹ Hilo limethibiti kutoka kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), kama ilivyobainishwa katika "asili".

⁷² Ameipokea Muslim na wengineo. Tazama "at-Targhiyb" (2/129).

⁷³ Ameipokea Ahmad na wengineo. Wameisahihisha kundi, kama nilivyobainishwa katika "Takhrijj-ut-Targhiyb".

Kuondoka kutoka 'Arafah

74- Jua likishazama, ataondoka kutoka 'Arafah na kuelekea Muzdalifah kwa utulivu na upole. Asisiongamane na watu kwa mwili wake, mnyama wake wa kupanda au gari yake. Atapojiptia nafasi basi akaze mwendo.

75- Atapofika, kuadhiniwe na kukimiwe na kuswaliwe Maghrib Rak'ah tatu. Kisha kukimiwe tena na kuswaliwe 'Ishaa kwa kufupisha na kujumuishwe kati yazo.

76- Atakayetenganisha baina ya swalah hizi mbili kwa sababu ya haja hakuna neno⁷⁴.

77- Vivyo hivyo asiswali chochote baina ya swalah hizi mbili wala baada ya swalah ya 'Ishaa⁷⁵.

78- Kisha alale mpaka Fajr.

79- Itapombainikia kwamba Fajr imepambazuka, basi aswali mwanzoni mwa kuingia wakati kwa kutoa adhaana na Iqaamah.

⁷⁴ Haya ni maoni ya Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah kwa sababu hilo limethibiti kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na Maswahabah wake, kama ilivyotajwa katika "al-Bukhaariy" (25/94/801). Tazama "Mukhtaswar al-Bukhaariy".

⁷⁵ Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah amesema:

"Atapofika Muzdalifah, basi ikiwezekana aswali Maghrib kabla ya ngamia hajatua magoti chini. Ngamia akishatua magoti yake chini, aswali 'Ishaa. Endapo atachelewesha 'Ishaa, basi hilo halidhuru."

Swalah ya Fajr Muzdalifah

80- Ni lazima kwa mahujaji wote kuswali Fajr Muzdalifah isipokuwa madhaifu na wanawake. Inafaa kwa madhaifu na wanawake kuondoka mahali hapo baada ya nusu ya usiku kwa sababu ya kuepuka msongamano wa watu.

81- Kisha ataenda katika al-Mash'ar al-Haraam - nao ni mlima ulioko Muzdalifah. Mtu atapofika hapo, apanda juu yake na aelekee Qiblah na kusema "Alhamdulillaah", "Allaahu Akbar", "Laa ilaaha illa Allaah", ampwekeshe na kumuomba na aendelee katika hali hiyo mpaka kupambazuke kisawasawa.

82- Muzdalifah kote ni mahali pa kusimama. Popote ataposimama mtu itafaa.

83- Kisha aondoke kabla ya jua kuchomoza kuelekea Minaa kwa utulivu na upole na huku analeta Talbiyah.

84- Atapofika kwenye bonde la Muhassir, basi atembee kwa haraka akiweza. Sehemu hii ni katika Minaa.

85- Kisha ashike njia ya kati na kati ambayo itamwelekeza yeye katika nguzo kubwa ya kutupa mawe (al-Jamrah al-Kubra).

Kurusha mawe

86- Minaa ataokota/atakusanya mawe ambayo anataka kuvirusha katika nguzo ya 'Aqabah. Hii ndio nguzo ya mwisho na ndio maeneo yaliyo karibu zaidi na Makkah.

87- Atapofika hapo, aeleeke Qiblah na aifanye Makkah iwe upande wake wa kushoto na Minaa iwe upande wake wa kuume.

88- Atairushia vijiwe saba. Vijiwe hivyo ni vikubwa kidogo kuliko changarawe.

89- Kila jiwe anaporusha aseme "Allaahu Akbar"⁷⁶.

90- Talbiyah itakatika pale ataporusha jiwe la mwisho⁷⁷.

91- Asirushe mawe isipokuwa baada ya jua kuchomoza. Haya yanawahu hata wale wanawake na madhaifu ambao wameruhusiwa kuondoka Muzdalifah baada ya nusu ya usiku. Kwani hiki ni kitu kimoja na kurusha mawe ni kitu kingine⁷⁸.

92- Inaruhusu kwake kurusha mawe baada ya kupinduka jua mpaka usiku akipatwa na uzito wa kurusha mawe kabla ya jua kupinduka. Hivo ndivyo ilivyothibiti katika Hadiyth.

93- Akimaliza kurusha mawe kitahalalika kwake kila kitu isipokuwa tu wanawake ijapokuwa hakuchinja wala hakunyoa [kichwa chake]. Kwa hiyo avae mavazi yake na ajitie manukato.

94- Kama anataka kuendelea katika Tamattu' yake iliyotajwa, basi analazimika kutukufu Twawaaf-ul-Ifaadhwah siku ileile. Kama hatowahi kufanya Twawaaf kabla ya jua kuzama, basi atatakiwa kurudi katika hali ya Ihraam kama alivyokuwa kabla ya kurusha mawe. Hivyo atalazimika kuvua nguo zake na kuvaan nguo za Ihraam. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

⁷⁶ Kuhusu nyongeza isemayo:

اللهم اجعله حجا مبرورا

"Ee Allaah! Ifanye kuwa ni hajj yenye kukubaliwa..."

inayotajwa na baadhi ya watunzi wa vitabu, haikuthibiti kutoka kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Hilo nimelibainisha katika "adh-Dhwa 'iyfah" (1107).

⁷⁷ Ameipokea Ibn Khuzaymah katika "as-Swahiyh" yake. Amesema:

"Hadiyth hii ni Swahiyh. Inafasiri yale mapokezi mengine yaliyopokelewa hali ya kutofasiriwa. Inaweka wazi maneno yake:

"... mpaka ataporusha mawe kwenye nguzo ya 'Aqabah."

bi maana mpaka atapokamilisha kurusha kwake mawe." (Fath-ul-Baariy (3/426))

⁷⁸ Maoni haya nimeyapambanua katika "asili", uk. 80. Rejea huko kama unataka kubainikiwa na jambo.

"Hakika siku hii mna ruhusa, iwapo mtarusha mawe, basi mnaweza kumaliza Ihraam zenu mkafanya kila mlidhokuwa mmeharamishiwa isipokuwa [kuwaingilia] wanawake. Ikiwa hamkuweza kutufu Nyumba hii kabla ya jua kuzama, basi mtarudi tena katika hali zenu za Ihraam kabla hamjarusha nguzo ya kurusha mawe mpaka pale mtapofanya Twawaaf."⁷⁹

⁷⁹ Ni Hadiyth Swahiyh. Wako maimamu wengi, akiwemo Ibn-ul-Qayyim, ambao wameifanya kuwa na nguvu. Hilo nimelibainisha katika "Swahiyh Abiy Daawuud" (1745). Pindi baadhi ya wanachuoni waheshimiwa walipoiona Hadiyth hii kabla ya kitabu kuchapishwa waliona kuwa ni jambo geni. Kuna ambao walifiki mpaka kuidhoofisha, kama ambavyo na mimi vilevile nilifanya katika baadhi ya vitabu vyangu. Nilijengea hilo juu ya cheni ya wapokezi iliyoko kwa Abu Daawuud pamoja na kwamba Ibn-ul-Qayyim aliipa nguvu katika "at-Tahdhiyb" na Haafidhw katika "Talkhiys-ul-Habiyr" kwa kuacha kuiwekea taaliki. Nimepata njia yake nyingine inayomfanya mtu kuwa na yakini na kuiondoshea udhaifu wake na badala yake kuinyanya katika ngazi ya usahihi. Kwa vile iko katika kitabu ambacho hakikuenea kwa wengi - nacho ni "Sharh Ma'aaniy al-Aathaar" ya Imaam at-Twahaawiy - ilifichikana kwao kama ilivyofichikana kwangu pia hapo kabla. Kwa ajili hiyo ndio maana wakakimbilia kuiona kuwa ni geni na kuidhoofisha. Kadhalika walipata ushujaa wa kufanya hivo kwa sababu waliwapata baadhi ya wanachuoni wakisema:

"Simjui mwanachuoni yejote wa Fiqh aliyeitendea kazi."

Hata hivyo haya ni makanusho, sio elimu. Ni jambo lenye kutambulika kwa wanachuoni ya kwamba mtu kutokukijua kitu, hilo halipelekei kwamba jambo hilo halipo. Hadiyth ikithibiti kutoka kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na ikawa ni dalili ya wazi kama ilivyo hii, basi itawajibika kuitendea kazi. Mambo hayahusiani na kujua msimamo wa wanachuoni katika hilo. Imaam ash-Shaafi'i amesema:

"Mapokezi yanakubaliwa katika ule wakati ambao yamethibiti japokuwa maimamu hawatoyatendea kazi. Hadiyth kutoka kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) inathibiti kivyake. Ikiwepo, basi hakuna chengine kinachostahiki kutendewa kazi."

Hadiyth ya Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ni tukufu zaidi kuliko kuitumia kama ushahidi kwa sababu ya matendo ya wanachuoni wa Fiqh. Hadiyth ni msingi uliosimama barabara unaohukumu na usiohukumiwa. Pamoja na hivyo wapo wanachuoni wengi wameifanya kazi. Miongoni mwao ni Taabiy' mtukufu 'Urwah bin az-Zubayr. Je, baada ya haya yote kuna yejote ana udhuru wa kuacha kuitendea kazi?

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قُلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَلَمْ يَشْهِدْ

"Hakika katika hayo bila shaka ni ukumbusho kwa mwenye moyo au akatega sikio naye mwenyewe awe hadhiri." (50:37)

Vilevile tambua kwamba kurusha mawe kwa mahujaji ni sawa na swalah ya 'Iyd za wengine. Kwa ajili hiyo Ahmad amependekeza swalah ya 'Iyd hii iswaliwe wakati kunapochinjwa huko Minaa. Kwa ajili hii Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alitoa Khutbah siku ya Nahr baada ya kurusha mawe. Kama ambavyo alikuwa akikhutubu al-Madiynah baada ya swalah ya 'Iyd. Kule baadhi yao kupendekeza kuswali swalah ya 'Iyd Minaa kwa kuchukulia matamshi ya kijumla na vipimo kama dalili, ni kosa na ni kuwa na ughafilikaji juu ya Sunnah. Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na makhalifiyah wake hawakupatapo kamwe kuswali swalah ya 'Iyd Minaa. Hayo yamebainishwa katika "al-Fataawa" (26/180) ya Ibn Taymiyyah.

Kuchinja

95- Kisha ataenda mahali pa kuchinja Minaa na atekelze kichinjwa chake. Hii ndio Sunnah.

96- Lakini inafaa kwake kuchinja sehemu yoyote Minaa. Vivyo hivyo Makkah. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Nimechinja hapa na Minaa kote ni mahali ambapo mtu anaweza kuchinja. Njia zote pana za Makkah ni njia na sehemu ya kuchinja. Kwa hiyo chinjeni pale mnapotua."⁸⁰

97- Sunnah ni yeze kuchinja mwenyewe kwa mikono yake akiweza kufanya hivo. Vinginevyo aweke naibu mtu mwengine amchinje.

98- Amchinje mnyama kwa kumwelekeza Qiblah⁸¹. Mnyama anatakiwa kulazwa upande wake wa kushoto na mchinjaji amkanyage kwenye upande wake wa kulia⁸².

99- Kuhusu ngamia Sunnah ni kumchinja hali ya kuwa amefungwa mguu wake wa kushoto⁸³, apate kusimama kwa miguu yake mitatu na aelekezwe Qiblah⁸⁴.

100- Aseme wakati wa kuchinja:

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ . اللَّهُمَّ إِنْ هَذَا مِنْكَ وَلَكَ اللَّهُمَّ تَقْبِلْ مِنِي

"Kwa jina la Allaah na Allaah ni mkubwa. Ee Allaah! Hakika hii inatoka Kwako⁸⁵ na ni Yako. Ee Allaah! Nitakabalie."⁸⁶

⁸⁰ Hadiyth hii imewarahisishia mahujaji suala la kuchinja kwa kiasi kikubwa na kuchangia kutatua tatizo la kukusanya umati wa watu katika sehemu ya kuchinja na kuwalazimisha watawala kuwazika wanyama wengi waliochinjwa katika ardhi hapo." Anayetaka kuzama zaidi katika jambo hili basi arejee katika "asili", uk. 87-88.

⁸¹ Kuhusiana na jambo hili kuna Hadiyth kutoka kwa Jaabir, kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Imepokelewa na Abu Daawuud na wengineo na imetajwa pia katika "al-Irwaa'" (1138). Nydingine imepokelewa kwa al-Bayaqiy (09/285). Imepokelewa pia kutoka kwa Ibn 'Umar kwamba alikuwa akipendekeza kuelekea Qiblah wakati wa kuchinja. 'Abdur-Razzaaq (8585) amepokea kwa cheni ya wapokezi Swahiyh kutoka kwake kwamba alikuwa akichukizwa kula kichinjwa kilichochinjwa pasi po kuelekea Qiblah.

⁸² Haafidhw amesema:

"Hivi ili iwe rahisi kwa mchinjaji ashikilie kisu kwa mkono wake wa kuume na kichwa cha mnyama kwa mkono wake wa kushoto." (Fath-ul-Baariy (10/16))

⁸³ Swahiyh Abiy Daawuud (1550). Ndani yake baada yake kuna upokezi kama ushahidi kutoka katika Hadiyth ya Ibn 'Umar. Imepokelewa na al-Bukhaariy na Muslim.

⁸⁴ Ameipokea Maalik kwa cheni ya wapokezi Swahiyh kutoka kwa Ibn 'Umar. al-Bukhaariy ameipokea kwa cheni ya wapokezi pungufu kwa njia ya kuthibiti. Tazama ufupisho wangu wa al-Bukhaariy (330).

⁸⁵ Ameipokea al-Bukhaariy na wengineo kutoka katika Hadiyth ya Jaabir. Ina upokezi mwengine kama ushahidi kutoka katika Hadiyth ya Abu Sa'iyd al-Khudriy iliyopokelewa na Abu Ya'laa, kama ilivyo katika "al-Majma'" (04/22). Imetajwa katika "al-Irwaa'" (1118).

101- Wakati wa kuchinja ni katika yale masiku mane ya 'Iyd. Haya ndio masiku ya Nahr - na ndio masiku ya Hajj kubwa⁸⁷ - na siku tatu za Tashriyq. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Masiku yote ya Tashriyq ni ya kuchinja."⁸⁸

102- Inafaa kwake kula katika kichinjwa chake. Vilevile inafaa kwake kuchukua baadhi ya nyama yake kwenda katika nchi yake, kama alivofanya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

103- Ni lazima kwake kuwalisha katika kichinjwa hicho mafukara na wahitaji. Amesema (Ta'ala):

وَالْبَدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّنْ شَعَابِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ فَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَ ۖ فَإِذَا وَجَيْتُمْ جَنُوبَهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعُمُوا الْقَانِعَ

وَالْمُعْتَزَ

"Budn (ngamia, ng'ombe, kondoo na mbuzi) Tumekufanyieni kuwa ni mionganoni mwa ishara za Allaah; kwa hao mnayo kheri nyingi. Basi tajeni Jina la Allaah juu yao wanapopangwa safu [kwa ajili ya kuchinjwa]. Na waangukapo ubavu, basi kuleni kutoka humo na lisheni waliokinai na wanaolazimika kuomba. Hivyo ndivyo Tulivyowatiisha kwa ajili yenu ili mpate kushukuru."⁸⁹

104- Inajuzu kwa watu saba kushirikiana katika ngamia na ng'ombe.

105- Yule asiyepata kichinjwa, ni wajibu kwake kufunga siku tatu katika hajj na siku tatu ataporejea kwa familia yake.

106- Inafaa kwake kufunga katika masiku ya Tashriyq kujengea juu ya Hadiyth ya 'Aaishah na Ibn 'Umar (Radhiya Allaahu 'anhuma):

⁸⁶ Ameipokea Muslim na wengineo kutoka kwa 'Aaishah. Imetajwa katika "al-Irwaa''. Shaykh-ul-Islam ameongeza katika "al-Mansik" yake:

"Kama Ulivymkubalia kipenzi Wako wa hali ya juu Ibraahiyim."

Sikuipata katika kitabu chochote vya Sunnah nilivyonavyo.

⁸⁷ Ameipokea al-Bukhaari kwa cheni ya wapokezi pungufu wakati Abu Daawuud na wengineo wameipokea kwa cheni ya wapokezi ilioungana. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1700-1701).

⁸⁸ Ameipokea Ahmad. Ni Swahiyh kwa mujibu wa Ibn Hibbaan. Mimi naonelea kuwa ni yenyewe nguvu kutokana na mkusanyiko wa njia zake. Ndio maana nimeitaja katika "as-Swahiyah" (2476).

"Haikuruhusiwa kufunga katika masiku ya Tashriyq isipokuwa kwa yule ambaye hakupata kichinjwa."⁹⁰

107- Kisha anyoe kichwa kizima au apunguze. Hilo la kwanza ndio bora zaidi kutokana na maneno yake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Ee Allaah! Warehemu wanyoaji." Wakasema: "Na waliopunguza, ee Mtume wa Allaah?" Akasema: "Ee Allaah! Warehemu wanyoaji." Wakasema: "Na waliopunguza, ee Mtume wa Allaah?" Ilipofika mara ya nne ndipo akasema: "Na waliopunguza."⁹¹

108- Sunnah kwa mnyoaji aanze kunyoa upande wa kulia, kama ilivyo katika Hadiyth ya Anas (Radhiya Allaahu 'anh)⁹².

109- Kunyoa ni jambo maalum kwa wanaume pasi na wanawake. Kuhusu wanawake wao wanatakiwa tu kupunguza nywele. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Si wajibu kwa wanawake kunyoa. Kilicho cha wajibu kwao ni kupunguza."⁹³

Mwanamke anaweza kufanya hivo kwa kuzikusanya nywele zake pamoja halafu azikate mwishoni mwake kwa urefu wa kiasi cha ncha za vidole⁹⁴.

110- Imesuniwa kwa mtawala kutoa Khutbah siku ya Nahr huko huko Minaa⁹⁵ ili kuwafunza watu⁹⁶ namna ya 'ibaadah zao za hajj. Haya yanatakiwa kufanyika wakati wa dhuhaa⁹⁷ kati ya nguzo za kutupia mawe⁹⁸.

⁹⁰ Ameipokea al-Bukhaariy na wengineo. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (964). Kuhusu maoni ya Shaykh-ul-Islaam: "Ni lazima kwa Mutamatti' kufunga baadhi ya siku tatu kabla ya kuhirimia hajj siku ya Tarwiyah", sijui namna alivyofikia kuonelea hilo. Bali udhahiri wake ni kwamba linapingana na Aayah na Hadiyth - na Allaah ndiye mjuzi zaidi.

⁹¹ Ameipokea al-Bukhaariy, Muslim na wengineo kutoka kwa Ibn 'Umar na wengine. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (1084).

⁹² Ameipokea Muslim na wengineo. Imetajwa katika al-Irwaa'" (1085) na Swahiyh Abiy Daawuud" (1730). Masuala haya ni mionganini mwa mambo ambayo 'Allaamah Ibn-ul-Hammaam al-Hanafiy amekiri kwamba Hanafiyah wamekwenda kinyume na Sunnah. Wafuataji kichwa mchungu watasema nini hivi sasa kwa kukiri mwenyewe imamu huyu bingwa?

⁹³ Ni Hadiyth Swahiyh imetajwa katika "as-Silsilah as-Swahiyah" (605) na "Swahiyh Abiy Daawuud" (1732).

⁹⁴ Shaykh-ul-Islaam amesema:

"Haifai kwa mwanamke kupunguza zaidi ya ncha za vidole. Ama kuhusu mwanamume anaruhusiwa kupunguza kiasi anachotaka."

⁹⁵ Ameipokea al-Bukhaariy na Abu Daawuud kutoka kwa kundi la Maswahabah. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1700, 1707, 1709 na 1710) na "Mukhtaswar al-Bukhaariy" (847).

⁹⁶ Ameipokea Abu Daawuud na wengineo. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1710).

⁹⁷ Ameipokea Abu Daawuud na wengineo. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1709).

Twawaaf-ul-Ifaadhwah

111- Kisha siku hiyohiyo ataenda katika Ka'bah. Atatufu mara saba, kama alivyofanya siku ile alipofika. Isipokuwa tu hatoipitisha Ridaa' yake chini ya kwapa na wala hatokwenda kwa haraka.

112- Mionganoni mwa Sunnah ni yeye kuswali Rak'ah mbili katika mahali pa kusimama Ibraahiyim. Haya yamesemwa na az-Zuhriy⁹⁹ na yakatendewa kazi na Ibn 'Umar¹⁰⁰ na akasema:

"Kila baada ya mzunguko wa saba inatakiwa kuswali Rak'ah mbili."¹⁰¹

113- Kisha atafanya Sa'y baina ya Swafaa na Marwah kama ilivyo tangulia kutajwa. Kuhusu Qaarib na Mufrid, watatosheka na ile Sa'y ya kwanza.

114- Baada ya Twawaaf hii kitahalalika kwake kila kitu kilichokuwa haramu kwake wakati wa Ihraam yake mpaka wanawake wake.

115- Ataswali Dhuhr huko Makkah. Ibn 'Umar amesema:

"Huko Minaa."¹⁰²

116- Ataiendea zamzam na kunywa kutoka humo.

⁹⁸ Ameipokea al-Bukhaariy kwa cheni ya wapokezi pungufu wakati Abu Daawuud ameipokea kwa cheni ya wapokezi ilioungana. Tazama "Swahiyh Abiy Daawuud" (1700) na "Irwa'a'-ul-Ghaliy"

⁹⁹ Ameipokea al-Bukhaariy kwa mlolongo wa wapokezi uliopungua wakati Ibn Abiy Shaybah na wengineo wameipokea kwa cheni ya wapokezi ilioungana. Rejea katika "Mukhtaswar al-Bukhaariy" (1/386/319).

¹⁰⁰ Ameipokea al-Bukhaariy kwa mlolongo wa wapokezi uliopungua wakati 'Abdur-Razzaaq ameipokea kwa cheni ya wapokezi ilioungana. Rejea katika "Mukhtaswar al-Bukhaariy" (1/386/318).

¹⁰¹ Ameipokea ' Abdur-Razzaaq (9012) kwa cheni ya wapokezi Swahiyh kutoka kwake.

¹⁰² Allaah ndiye mjuzi zaidi ni kipi katika mawili hayo alichokuwa akifanya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Inawezekana aliswali pamoja nao mara mbili; siku moja wapo Makkah na siku nyingine Minaa. Hiyo ya kwanza ilikuwa ni faradhi na hiyo ya pili ilikuwa ni sunnah. Kitu kama hicho alikifanya katika baadhi ya vita vyake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

Kulala Minaa

117- Kisha mtu arudi Minaa na abaki huko yale masiku ya Tashriyq pamoja na nyusiku zake.

118- Kila siku baada ya juu kupinduka atarusha mawe katika zile nguzo tatu. Katika kila nguzo kutarushwa vijiwe vidogo saba, kama ilivyotangulia kuelezw (86-90).

119- Mtu anatakiwa kuanza na ile nguzo ya kwanza ilio karibu na msikiti wa Khayf. Mtu atapomaliza kuitupia mawe, basi atasogea mbele kidogo upande wake wa kulia. Huko atasimama hali ya kuelekea Qiblah na atasimama kwa kipindi kirefu na kuomba na huku ameinyanyua mikono yake¹⁰³.

120- Kisha ataiendea nguzo ya pili na airushie mawe vilevile. Halafu ataenda upande wa kushoto. Hapo atasimama hali ya kuelekea Qiblah na atasimama kwa kipindi kirefu na kuomba na huku ameinyanyua mikono yake¹⁰⁴.

121- Kisha ataiendea nguzo ya kurusha mawe ya tatu, nayo ndio nguzo ya 'Aqabah, na airushie mawe. Hapa Ka'bah itakuwa upande wake wa kushoto na Minaa upande wake wa kulia. Lakini hatosimama hapo¹⁰⁵.

122- Katika siku ya pili na siku ya tatu atarusha mawe vivyo hivyo.

123- Inafaa kwake kuondoka baada ya kurusha mawe katika siku ya pili bila ya kulala hapo kwa ajili ya kurusha mawe katika siku ya tatu. Hilo ni kutokana na maneno Yake (Ta'ala):

وَادْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ ۝ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمٌ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمٌ عَلَيْهِ ۝ لِمَن اتَّقَىٰ

"Mdhukuruni Allaah katika zile siku zinazohesabika. Atakayeharakisha kuondoka katika siku mbili, basi si dhambi juu yake; na mwenye kukawia pia si dhambi juu yake, kwa yule mwenye kuogopa."¹⁰⁶

Lakini hata hivyo kubaki hapo kwa kucheleva kwa ajili ya kurusha mawe ndio bora zaidi, kwa sababu ni Sunnah¹⁰⁷.

¹⁰³ Yote haya yamethibiti katika Hadiyth ya Ibn Mas'uud kwa al-Bukhaariy na Muslim na wengineo. Yale yaliyoko katika baadhi ya vitabu vya utaratibu wa hajj kwamba mtu anatakiwa kuelekea Qiblah wakati wa kurusha mawe katika nguzo ya 'Aqabah, ni jambo linalokwenda kinyume na Hadiyth hii Swahiyh. Si kwamba ni jambo linalokwenda kinyume pekee, bali ni munkari. Hayo nimeyabainisha katika "adh-Dhwa 'iyfah" (4864).

¹⁰⁴ Tazama marejeo yaliyotangulia.

¹⁰⁵ Tazama marejeo yaliyotangulia.

¹⁰⁶ 02:203

¹⁰⁷ Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah amesema:

124- Sunnah ni kufanya mitindo ya ḥibaadah iliotangulia kwa mpangilio:

1. Kurusha mawe.
2. Kuchinja.
3. Kunyoa.
4. Twawaaf-ul-Ifaadhwah.
5. Sa ی kwa ambaye ni Mutamatti'.

Lakini endapo mtu atatanguliza limoja kabla ya lingine hakuna neno. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Hapana vibaya. Hapana vibaya."

125- Mambo yafuatayo yanajuzu kwa yule ambaye ni mwenye udhuru kutokamana na kurusha mawe.

1. Kuacha kulala Minaa. Ibn 'Umar amesema:

"Ikitokea jua likazama naye bado akingali Minaa, basi abaki papohapo ili aweze kurusha mawe pamoja na watu wengine katika ile siku ya tatu."

Haya ndio maoni ya wanachuoni wengi tofauti na vile alivyoonelea Ibn Hazm katika "al-Muhallaa" (7/185). an-Nawawiy amestadili maoni yao kwa kile kinachopata kufahamika katika maneno Yake (Ta'ala):

فَمِنْ تَعْجَلَ فِي يَوْمَئِنْ فَلَا إِنْ عَلَيْهِ

"Atakayeharakisha kuondoka katika siku mbili, basi si dhambi juu yake."

Amesema katika "al-Majmuu'" (8/283):

"SIku inahusiana na mchana pasi na usiku."

Vilevile kutokana na yale yaliyothibiti kutoka kwa 'Umar na mwanawwe 'Abdullaah ambaye amesema:

"Yule ambaye jioni itamkuta pale katika siku ya pili Minaa, basi abaki pale mpaka siku ya pili asubuhi mpaka aweze kuondoka pamoja na wengine."

Matamshi ya Ibn 'Umar katika "al-Muwattwaa'" yako kama ifuatavyo:

"Mtu asiondoke mpaka ataporusha mawe kwenye nguzo ya kurusha mawe siku ya pili yake."

Imaam Muhammad ameipokea kutoka kwa Maalik katika "al-Muwattwaa'" yake (233) na akasema:

"Haya ndio maoni yetu, maoni ya Abu Haniyfah na ya wengi katika wanachuoni."

"al-`Abbaas alimwomba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam) ruhusa ya kulala Makkah katika nyusiku za Minaa kwa ajili ya kunywesheleza ambapo akampa idhini."¹⁰⁸

2. Kurusha mawe siku moja kwa ajili ya siku mbili. `Aaswim bin `Adiyy amesema:

"Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam) aliwapa idhini wachunga ngamia ya kuacha kulala ili waweze kurusha mawe siku ya Nahr. Kisha wakusanye urushaji wa vijiwe vya siku mbili baada ya siku ya Nahr na warushe katika siku moja wapo."¹⁰⁹

3. Vilevile walipata ruhusa ya kurusha usiku. Amesema (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam):

"Mchungaji anarusha usiku na anachunga [wanyama] mchana."¹¹⁰

126- Ni jambo limewekwa katika Shari`ah kwake kuitembelea Ka`bah na kuitufu kila usiku katika nyusiku za Minaa. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam) alifanya hivo¹¹¹.

127- Ni wajibu kwa mahujaji kuhifadhi vipindi vitano vya swalah pamoja na mkusanyiko katika yale masiku ya Minaa. Ikiwa ni wepesi kwake basi bora ni yeye aziswali katika msikiti wa Khayf. Amesema (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam):

"Mitume sabini waliswali katika msikiti wa Khayf."¹¹²

128- Akimaliza kurusha mawe katika siku ya pili, au ya tatu, katika masiku ya Tashriyq basi atakuwa amemaliza utaratibu wa `ibaadah za hajj. Kisha aende Makkah na abaki huko vile Allaah atakuwa amemwandikia. Apupie kutekeleza swalah pamoja na mkusanyiko, khaswa khaswa katika msikiti Mtakatifu. Amesema (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam):

"Swalah moja katika msikiti wangu ni bora mara elfu moja kuliko katika misikiti mingine isipokuwa tu msikiti Mtakatifu. Swalah moja katika msikiti Mtakatifu ni bora mara laki moja kuliko katika misikiti mingine."¹¹³

¹⁰⁸ Ameipokea al-Bukhaariy, Muslim na wengineo. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (1079).

¹⁰⁹ Wameipokea watunzi wa Sunan. Kundi la wanachuoni wameonelea kuwa ni Swahiyh. Imetajwa katika marejeo yaliyotangulia (1080).

¹¹⁰ Hadiyth ni nzuri. Ameipokea al-Bazaar, al-Bayhaqiy na wengineo kutoka kwa Ibn `Abbaas. Haafidhw amesema kuwa cheni ya wapokezi wake ni nzuri. Kadhalika ina njia zengine kama ushahidi ambazo nimezitaja katika "as-Swahiyah" (2477).

¹¹¹ Ameipokea al-Bukhaariy ikiwa na cheni ya wapokezi iliopungua (Mukhtaswar al-Bukhaariy (287) ilihali wako wengine ambao wameipokea ikiwa na cheni ya wapokezi ilioungana. Nimewataja katika "as-Swahiyah" (804)).

¹¹² Ameipokea at-Twabaraaniy na adh-Dhwiyyaa' al-Maqdisiy katika "al-Mukhtaarah". al-Mundhiriy amesema kuwa cheni ya wapokezi wake ni nzuri, mambo ni kama alivosema kwa kuzingatia ina njia zengine zinazoitolea ushahidi. Hilo nimelihakiki katika "Tahdhiyr-us-Saajid min Ittikhaad-il-Qubuur Masaajid" (uk. 106-107).

129- Akithirishe kutufu na kuswali katika wakati wowote ataotaka. Ni mamoja atafanya hivo usiku au mchana. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kuhusiana na nguzo mbili, nyeusi na ya kiyemeni:

"Mtu atapozigusa atafutiwa madhambi yake. Yule atakayetufu Nyumba basi hatonyanyua mgoo wala hatoweka mgoo chini isipokuwa Allaah atamwandikia jema moja, atamfutia dhambi na atampandisha daraja moja. Yule atakayeenda mizunguko saba, atalipwa kama ambaye ameacha mtumwa huru."¹¹⁴

Vilevile amesema:

"Enyi wana wa 'Abd Manaaf! Msimzuie yejote kutufu Nyumba hii wala kuswali katika wakati wowote ataotaka. Ni mamoja usiku au mchana."¹¹⁵

¹¹³ Ameipokea Ahmad na wengineo kutoka kwa Jaabir. Cheni ya wapokezi wake ni nzuri na imesahihishwa na kundi la wanachuoni ambao nimewataja katika "al-Irwaa'" (1129).

¹¹⁴ Ameipokea at-Tirmidhiy na wengineo. Ibn Khuzaymah, Ibn Hibbaan, al-Haakim na wengineo wameonelea kuwa ni Swahiyh. Imetajwa katika "al-Mishkaat" (258) na "at-Targhiyb" (2/120-122).

¹¹⁵ Wameipokea watunzi wa Sunan na wengineo. at-Tirmidhiy, al-Haakim na adh-Dhahabiy wameisahihisha. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (481).

Twawaaf-ul-Wadaa' [Twawaaf ya kuaga]

130- Atapomaliza kutekeleza haja zake zote na akaazimia kurudi nyumbani, basi ni wajibu kwake kuiaga Nyumba kwa kutufu. Ibn 'Abbaas amesema:

"Watu walikuwa wamezowea kuondoka kupitia sehemu yoyote watakayo. Ndipo Mtume (Swalla 'Allaahu 'alayhi wa sallam) akasema: "Asiondoke yeyote mpaka iwe kitendo chake cha mwisho ni Twawaaf."¹¹⁶

131- Mwanzioni ilikuwa mwanamke mwenye hedhi ni mwenye kuamrishwa kusubiri mpaka atapotwaharika ili aweze kufanya Twawaaf-ul-Wadaa'.¹¹⁷ Kisha baadaye akaruhusiwa kuondoka nyumbani pasi na kusubiri. Ibn 'Abbaas amesema:

"Mtume (Swalla 'Allaahu 'alayhi wa sallam) amemruhusu mwanamke mwenye hedhi kuondoka nyumbani kabla ya kufanya Twawaaf-ul-Wadaa' ikiwa hapo mwanzo alitufu Twawaaf-ul-Ifaadhwah."¹¹⁸

132- Ikiwezekana inafaa kwake kubeba maji ya zamzam kiasi anachoweza kwa ajili ya kujipatia baraka kwayo:

"Mtume wa Allaah (Swalla 'Allaahu 'alayhi wa sallam) alikuwa akiyabeba kwenye chombo. Alikuwa akiwamwagia wagonjwa na akiwapa wanywe."¹¹⁹

Bali uhakika wa mambo ni kwamba:

"Alikuwa akituma ujumbe kwenda kwa Suhayl bin 'Amr kutokea al-Madiynah kabla Makkah haijakombolewa: "Tupe maji ya zamzam na wala usikatae." Hivyo anamtumia vyombo viwili."¹²⁰

133- Atapomaliza kufanya Twawaaf, basi atatoka nje kawaida kama wanavyotoka watu misikitini. Asitoke kinyumenyume na atangulize mguu wake wa kushoto¹²¹ na huku akisema:

¹¹⁶ Ameipokea Muslim na wengineo. al-Bukhaariy amepokea mfano wake. Imetajwa katika "al-Irwaa'" (1086) na Swahiyh Abiy Daawuud" (1747).

¹¹⁷ Yamethibiti haya katika Hadiyth ya al-Haarith bin 'Abdillaah bin Aws kwa Ahmad na wengineo. Imetajwa katika "Swahiyh Abiy Daawuud" (1748).

¹¹⁸ Ameipokea Ahmad kwa cheni ya wapokezi Swahiyh yenyeye kuafikiana na masharti ya al-Bukhaariy na Muslim. Vilevile wamepokea mfano wake, kama ilivyobainishwa katika "al-Irwaa'" (1067). Ina Hadiyth zengine zenye kuitolea ushahidi kutoka katika Hadiyth ya 'Aaishah. Imetajwa katika "Swahiyh Abiy Daawuud" (1748).

¹¹⁹ Ameipokea al-Bukhaariy katika "at-Taariykh" kutoka kwa 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anh). Vilevile ameipokea at-Tirmidhiy ambaye ameonelea kuwa ni nzuri. Imetajwa katika "al-Ahaadiyth as-Swahiyhah" (883).

¹²⁰ Ameipokea al-Bayhaqiy kwa cheni ya wapokezi ilio nzuri kutoka kwa Jaabir (Radhiya Allaahu 'anh). Ina upokezi wenye kuitolea ushahidi lakini uliokatika, cheni ya wapokezi Swahiyh katika "al-MuswannaF" (9127) ya 'Abdur-Razzaaq. Ibn Taymiyyah amesema kuwa Salaf walikuwa wakiyapeleka.

اللهم صل على محمد وسلم اللهم إني أسألك من فضلك

"Ee Allaah! Mswalie Muhammad na msalimishe. Ee Allaah! Nakuomba kutoka katika fadhilah Zako."

¹²¹ Tazama "al-Kalim at-Twayyib", uk. 51-52, ya Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah kwa uhakiki wangu.

Bid'ah za Hajj, 'Umrah na matembezi

Nimeonelea kwamba niambatanisha kwenye kitabu hiki sehemu ambapo nitaweza kutaja baadhi ya Bid'ah za hajj, matembezi ya al-Madiynah na Yerusalem¹²². Kwa sababu watu wengi hawazijui na hivyo matokeo yake wanatumbukia ndani yake. Kwa hivyo nikapenda kuwazidishia nasaha kuzibainisha na kuwatahadharisha nazo. Kwa sababu matendo hayakubali Allaah (Tabarak wa Ta'ala) isipokuwa pale yatapokuwa ni yenyе kutimiza masharti mawili:

- 1- Kitendo hicho kiwe kimefanywa kwa ajili ya Allaah ('Azza wa Jall) pekee.
- 2- Kiwe chema, hakiwezi kuwa chema isipokuwa pale kitapokuwa kimeafikiana na Sunnah na si kwenda kinyume nazo.

Ni jambo lenye kujulikana fika kwa wanachuoni wahakiki ya kwamba kila 'ibaadah yenyе kudaiwa ambayo Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) hakutuvekea nayo katika Shari'ah ya Allaah kwa maneno yake wala yeye hakujikurubisha kwayo kwa Allaah kwa matendo yake, basi ni yenyе kwenda kinyume na Sunnah. Kwa kuwa kuna sampuli mbili za Sunnah:

- 1- Sunnah ya kimatendo (Fi 'Iyyah).
- 2- Sunnah ya kuacha (Tarkiyyah).

Zile 'ibaadah zilizoachwa na Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) basi ni katika Sunnah vilevile kuziacha. Huoni kwa mfano adhaana kwa ajili ya swalah ya 'Iyd na swalah ya kumzika maiti pamoja na kuwa ni adhkari na ni kumuadhimisha Allaah ('Azza wa Jall), haisihi kwa mtu kujikurubisha kwa Allaah kwa kufanya mambo hayo. Hilo si kwa jengine isipokuwa ni kwa vile ni Sunnah kwa sababu ni mambo yaliyoachwa na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Haya yalifahamika na Maswahabah wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Kwa ajili hiyo wakatahadharisha sana kutokamana na Bid'ah matahadharisho yaliyoenea. Hudhayfah bin al-Yamaan (Radhiya Allaahu 'anh) amesema:

"Kila 'ibaadah ambayo hawakuabudu kwayo Maswahabah wa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) basi usiabudu kwayo."

'Abdullaah bin Mas'uud (Radhiya Allaahu 'anh) amesema:

"Fuata na wala usizushe. Kwani mmetoshelezwa. Lazimianeni na lile jambo la kale."

Furaha kwa yule ambaye Allaah amemuafikisha kumtekelezea 'ibaadah kwa kumtakasia Yeye nia na kuzifuata Sunanh za Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na hakuzichanganya na Bid'ah. Apate bishara njema kwa Allaah kumkubalia matendo yake

¹²² Tunamuomba Allaah airidishe na nchi zote za waislamu ziwe mikononi mwa waislamu.

na kumwingiza katika Pepo Yake - Allaah atujaalie kuwa mionganoni mwa wale wanaosikia maneno na wakafuata yale yaliyo mazuri zaidi.

Tambua kuwa marejeo ya Bid'ah tulizoziashiria zinarudi katika mambo yafuatayo:

1- Hadiyth dhaifu ambazo haijuzu kuzitumia kama dalili wala kumnasibishia nazo Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Sisi tunaona kuwa haifai kuzitendea kazi kutokana na yale tuliyobainisha mwanzoni mwa "Swifatu Swalaat-in-Nabiy". Haya ndio maoni ya wanachuoni wengi. Kama mfano wa Ibn Taymiyyah na wengineo.

2- Hadiyth zilizotungwa au zisizokuwa na msingi kabisa ambazo jambo lake limefichikana kwa baadhi ya wanachuoni wa Fiqh. Matokeo yake wakajengea hukumu za dini juu yake, mambo ambayo ni mionganoni mwa aina mbaya za Bid'ah na mambo yaliyozuliwa.

3- Ijtihaad na mambo ambayo baadhi ya wanachuoni wa Fiqh wameonelea kuwa ni mazuri khaswakhaswa wale wanachuoni waliokuja nyuma. Hawakuzisapoti kwa dalili za Kishari'ah. Bali wamezitaja tu kiholela na hatimaye zikachukuliwa kama Sunna yenye kufuatwa. Ni jambo lisilofichika kwa yule ambaye ana utambuzi katika dini ya kwamba jambo hilo ni katika mambo yasiyofaa kufuatwa, kwa sababu hakuna Shari'ah isipokuwa tu ile ambayo imefanywa na Allaah kuwa Shari'ah. Inatosha kwa yule ambaye mambo mbalimbali anaona na kuyafanya kuwa ni mazuri - midhali ni Mujtahid - kufaa kwake mwenyewe kuyatendea kazi yale ambayo ameonelea kuwa ni mazuri na Allaah asimuadhibu. Hata hivyo haifai kwa watu kuyafanya kuwa ni Shari'ah na Sunnah. Mtu asemeje ikiwa mambo hayo yanapingana na Sunnah yenye kutendewa kazi?

4- Desturi na mambo ya ukhurafi ambayo hayafahamishwi na Shari'ah wala akili. Mambo ni namna hii hata kama yatatendewa kazi na baadhi ya watu wajinga, wakayachukulia kuwa ni Shari'ah na yakapata watu wenye kuyasapoti ijapokuwa wakati fulani wakadai kuwa na wao ni katika wanachuoni.

Halafu inatakiwa kutambulika kuwa Bid'ah hizi hazina ukhatari wa ngazi moja. Zina daraja mbalimbali. Kuna ambazo ni kufuru na shirki ya waziwazi, kama ambavyo utajionea mwenyewe. Baadhi ya zengine ni chini ya hapo. Lakini ni wajibu kufahamu kwamba Bid'ah ndogo inayofanywa na mtu katika dini imeharamishwa baada ya kubainikiwa kuwa ni Bid'ah. Wako ambao wanafikiria kwamba kuna Bid'ah ambazo zimechukizwa peke yake. Si sahihi. Vipi inayumkinika kuwa hivo ilihali Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Kila Bid'ah ni upotevu na kila upotevu ni Motoni."

Bi maana yule mwenye nayo.

Jambo hili limekaguliwa vivilvyo na Imaam ash-Shaatwibiy (Rahimahu Allaah) katika kitabu chake kitukufu "al-I'tiswaam". Kwa hivyo jambo la Bid'ah ni la khatarisana. Bado watu wengi ni wenye kughafilika na hilo. Hakuna wanaojua hilo isipokuwa baadhi tu ya

wanachuoni. Ili uweze kutambua ukhatari wa Bid'ah utatosheka na dalili moja pale ambapo alisema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Allaah ameizuia tawbah ya kila mtu wa Bid'ah mpaka pale atapoacha Bid'ah yake."

Ameipokea at-Tawbaraaniy, adh-Dhwiyyaa' katika "al-Ahaadiyth al-Mukhtaarah" na wengineo. Cheni ya wapokezi wake ni Swahiyh na al-Mundhiriy ameonelea kuwa ni nzuri¹²³.

Nitamalizia maneno haya kwa nasaha nikiwapa wasomaji. Nasaha hii inatoka kwa Imaam mkubwa mionganini mwa wanachuoni wakubwa wa waislamu; naye si mwingine ni Shaykh Hasan bin 'Aliy al-Barbahaariy. Alikuwa ni mmoja katika watu wa Imaam Ahmad (Rahimahu Allaah) ambaye alifariki mwaka 329. Amesema:

"Tahadhari mambo madogomadogo yaliyozuliwa, kwani hakika Bid'ah ndogondogo hupea mpaka zinakuwa kubwa. Kila Bid'ah iliyozushwa katika Ummah huu mwanzo wake ilikuwa ndogo na inafanana na haki. Hivyo akadanganyika yule aliyetumbukiaemo na matokeo yake hakuweza kutoka ndani yake. Ikapea na ikawa ni dini ambayo mtu anafuata. Natija yake mtu akaenda kinyume na Njia iliyonyooka na akatoka katika Uislamu.

Zingatia - Allaah akurehemu - kila ambaye utasikia maneno yake mionganini mwa watu wa zama zako usifanye haraka na wala usijiingize katika chochote katika hayo mpaka kwanza uulize na uchunguze: Je, Maswahabah wa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) waliyazungumza au kuyafanya? Ukipata upokezi kutoka kwao kuhusu hayo, basi shikamana nayo. Usiyavuke na ukachagua kitu kingine ukaja kutumbukia Motoni.

Tambua - Allaah akurehemu - ya kwamba hautatimia Uislamu wa mja mpaka awe ni mwenye kufuata, mwenye kusadikisha na mwenye kujisalimisha. Yule mwenye kudai ya kwamba kuna jambo lolote katika Uislamu ambalo hawakututosha nalo Maswahabah wa Muhammad (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), amewatuhumu uongo. Hilo litatosha kuwa ni kujitenga nao na ni kuwatukana. Ni mzushi mpotevu na mwenye kuwapoteza wengine na mwenye kuzusha katika Uislamu yasiyokuwemo."

Allaah amrehemu Imaam Maalik pale aliposema:

"Hautofaulu mwisho wa Ummah huu isipokuwa kwa yale yaliyowafanya kwa mwanzo wao kufaulu. Yale ambayo wakati huo hayakuwa ni dini, basi leo hayawezi kuwa ni dini."

Allaah amswalie na kumsalimu Mtume wetu aliyesema:

"Sikuacha kitu chochote kinachokukurubisheni kwa Allaah isipokuwa nimekuamrishi nacho. Sikuacha kitu chochote kinachokuwekeni mbali na Allaah na kukufanyeni kuukaribia Moto isipokuwa nimekukatazeni."

¹²³ Imetajwa katika "Silsilah al-Ahaadiyth as-Swahiyah" (1620).

Bid'ah kusafiri ya Ihraam

- 1- Kujizuia kusafiri katika mwezi wa Swafar na kuacha kuanza matendo ndani yake, kama vile kuoa, jimaa na mengineyo.
- 2- Kuacha kusafiri pindi mwezi unapofisia na pindi mwezi unapokuwa katika alama ya nge.
- 3- Kuacha kusafisha nyumba wakati mtu anapokuwa katika hali ya kusafiri.
- 4- Mtu anaswali Rak'ah mbili wakati anapotoka kwenda katika hajj ambapo anasoma katika Rak'ah ya kwanza "al-Kaafiruun" baada ya kusoma al-Faatihah na katika Rak'ah ya pili anasoma "al-Ikhlaasw". Anapomaliza kufanya hivo anasema:

اللهم بك انتشرت وإليك توجهت

"Ee Allaah! Hakika mimi nimetoka kwa ajili Yako na Kwako ndiko nimeelekeea... "

Baada ya hapo anasoma Aayat-ul-Kursiy, Suurah al-Ikhlaasw, al-Falaq na an-Naas na nyenginezo zilizotajwa katika baadhi ya vitabu vya Fiqh.

- 5- Mtu kuswali Rak'ah nne.
- 6- Yule anayetaka kufanya hajj pindi anapotoka nyumbani kwake anasoma mwisho wa Suurah "Aal 'Imraan", "Aayat-ul-Kursiy", "al-Qadr" na "al-Faatihah". Wanadai kwamba kufanya hivo kunatatua haja za duniani na Aakhirah.
- 7- Kumtaja Allaah na kusema "Allaahu Akbar" kwa sauti ya juu wakati mahujaji wanapoanza safari zao na pindi wanaporudi.
- 8- Adhaana wakati wa kuwaaga.
- 9- Kumfanya ngamia kutokea Misri na Syria akiwa na pazia ya Ka'bah na kusherehekeea kwa kuizunguka¹²⁴.
- 10- Baadhi ya mijji inawaaga mahujaji kwa muziki.
- 11- Mtu kusafiri peke yake kwa madai kwamba anaanasika kwa Allaah, kama wanavodai baadhi ya Suufiyyah.
- 12- Kusafiri bila ya kuchukua masurufu kwa kurekebisha madai ya kutawakali.
- 13- Kusafiri kwa ajili ya kutembelea makaburi ya Mitume na waja wema.

¹²⁴ Bid'ah hii imetokomea kwa miaka mingi na himdi zote anastahiki Allaah. Hata hivyo kumekuja badala yake Bid'ah nyenginezo. Katika al-Baajuriy imekuja kwamba Ibn-ul-Qaasim amesema:

"Ni haramu kukatakata vipande ile pazia inayotambulika na pazia ya sehemu ya kusimama Ibraahiyim." (1/41)

14- Mwanamume kumuoa mwanamke ambaye tayari ameshaolewa akitaka kuhiji na akawa hana Mahram. Hivyo anamuoa ili yeye ndiye awe kama Mahram wake¹²⁵.

15- Kufanya uhusiano wa kidugu baina ya mwanamke na mwanaume ambaye ni ajinabi kwake ili - kama wanavodai - awe Mahram wake. Kisha mwanaume huyo anatangamana naye mwanamke huyo kama anavyotangamana na *Mahaarim* zake.

16- Mwanamke kusafiri pamoja na kundi la wanawake wenzake waaminifu - kama wanavodai - pasi na kuwa na Mahram. Kwa mfano utamkuta mmoja ndiye yuko na Mahram ambapo wanadai kuwa mwanaume huyo ndiye Mahram wa wote hao.

17- Kuchukua kodi kutoka kwa mahujaji ambao wamekusudia kutekeleza faradhi ya hajj.

18- Msafiri kuswali Rak'ah mbili kila mahali anapotua. Kisha anasema:

رَبِّ أَنْرِلْيٰ مُنْزَلًا مُبَارَّكًا وَأَنْتَ حَيْرُ الْمُنْزَلِينَ

"Ee Mola wangu! Niteremshe mteremko wenyе baraka! Nawe ni Mbora wa wenyе kuteremsha."¹²⁶

19- Msafiri kusoma Suurah "al-Ikhlaasw" mara kumi na moja kila mahali anapotua, "Aayat-ul-Kursiy" mara moja na Aayah "Hawakumuadhimisha Allaah ukweli wa kumuadhimisha!"¹²⁷ mara moja.

20- Msafiri kula kitunguu saumu kila mahali atapotua.

21- Kusafiri kwenda maeneo fulani kwa ajili ya kukusudia kheri ya sehemu hiyo. Hilo halikupendekezwa na Shari'ah. Kwa mfano sehemu ambazo inasemekana kuna athari za Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Kama inavosemwa juu ya mwamba wa Yerusalem, msikiti wa mguu kabla ya Dameski na makaburi ya Mitume na waja wema¹²⁸.

22- Kuzielekeza silaha wakati mtu anapofika Tabuuk.

¹²⁵ Hii na inayofuata ni mionganini mwa Bid'ah mbaya kabisa kutokana na ule udanganyifu juu ya Shari'ah na kuiweka katika kutumbukia katika madhambi mabaya.

¹²⁶ 23:29

¹²⁷ 39:66

¹²⁸ Imesihi kutoka kwa 'Umar bin al-Khattaab (Radhiya Allaahu 'anh) kwamba aliwaona watu wakati wa hajj yake wanakimbilia sehemu fulani. Akasema: "Ni kitu gan?" Kukasemwa: "Ni msikiti ambao aliswali ndani yake Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)." Ndipo akasema: "Hivi ndivo walivoangamia watu wa Kitabu pindi walipozifanya athari za Mitume wao kuwa ni masinagogi na makanisa. Yule ambaye itamtokea muda wa swalih ukamkuta huko basi na aswali. Vinginevyo asiswali."

Bid'ah za Ihraam, Talbiyah na mengineyo

- 23- Kuva viatu vyenye sifa maalum vikiwa na masharti maalum yaliyotajwa katika baadhi ya vitabu.
- 24- Kuhirimia kabla ya kufika katika vituo vilivyotengwa.
- 25- Mtu kuipitisha chini ya kwapa la kulia Ridaa' yake kabla ya Ihraam.
- 26- Mtu kutamka kwa sauti nia yake.
- 27- Mtu kufanya hajj ya kimyakimya kwa njia ya kwamba hazungumzi.
- 28- Kuleta Talbiyah kwa pamoja kwa sauti moja.
- 29- Kusema "Allaahu Akbar" na "Laa ilaaha illa Allaah" badala ya kuleta Talbiyah.
- 30- Baada ya Talbiyah mtu kusema:

اللهم إني أربد الحج فيسره لي وأعني على أداء فرضه وقبله مني اللهم إني نويت أداء فريضتك في الحج
فاجعلني من الذين استجابوا لك

"Ee Allaah! Hakika mimi nataka kuhiji. Hivyo nirahisishie. Nisaide juu ya kutekeleza faradhi yake na Unitakabalie. Ee Allaah! Hakika mimi nimenuia kutekeleza faradhi Yako katika hajj. Hivyo nakuomba unijaalie kuwa mionganoni mwa wale waliokuitikia... "

- 31- Kwenda kwa kuikusudia misikiti iliyoko Makkah na pembezoni mwake - tukitoa msikiti Mtakatifu. Kama mfano wa msikiti ulioko chini ya Swafaa, chini ya msikiti wa Abu Qubays, msikiti wa Mawlid na misikiti mingine ambayo imejengwa juu ya athari za Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).
- 32- Kwenda kwa kuikusudia milima na maeneo yaliyo pembezoni mwa Makkah. Kwa mfano mlima wa Hiraa' na mlima uliyoko Minaa ambao inasemekana ndiko kulikotakiwa kuchinjwe.
- 33- Kwenda kwa kukusudia kuswali katika msikiti wa 'Aaishah (huko Tan 'iyam).
- 34- Kujisulubu mbele ya Nyumba¹²⁹.

¹²⁹ Inaonekana ni mtu kupangusa uso na kifua kwa mikono miwili kwa njia ya msalaba.

Bid'ah za Twawaaf

35- Kuoga kwa ajili ya Twawaaf.

36- Mwenye kutufu kuvali soksi ili asikanyage uchafu kutoka chooni na vifuniko vya mikono yake ili asije kuwagusa wanawake.

37- Mwenye kuhirimia kuswali Rak'ah mbili za Tahiyat-ul-Masjid anapoingia msikiti Mtakatifu¹³⁰.

38- Kusema: "Nimenuia kutufu wiki hii kadhaa na kadhaa."

39- Kunyanya mikono wakati wa kulisalimia jiwe kama ambavo mtu ananyanya mikono wakati wa swalah.

40- Kupiga kura kwa ajili ya kulibusu jiwe jeusi.

41- Kuleta msongamano kwa ajili ya kulibusu na kutoa salamu kabla ya imamu ili mtu awahi kulibusu.

42- Kusimama kwenye laini kwa sababu ya kulibusu jiwe au nguzo ya yemeni.

43- Mtu kusema wakati wa kuligusa jiwe:

اللهم إيمانا بك وتصديقا بكتابك

"Ee Allaah! [Nayafanya haya] kwa kukuamini na kusadikisha Kitabu Chako."

44- Mtu kusema wakati anapoligusa jiwe:

اللهم إني أعوذ بك من الكبر والفاقة مراتب الخزي في الدنيا والآخرة

"Ee Allaah! Hakika mimi najilinda Kwako kutokamana na uzee, ufukara na utwevu duniani na Aakhirah."

45- Kuweka mkono wa kulia juu ya mkono wa kushoto wakati wa Twawaaf.

46- Mtu kusema mbele ya mlango wa Ka'bah:

اللهم إن البيت بيتك والحرم حرمك والأمن أمنك وهذا مقام العائد بك من النار مشيرا إلى مقام إبراهيم عليه السلام

"Ee Allaah! Hakika Nyumba ni Yako. Msikiti Mtakatifu ni Wako. Amani ni Yako. Hapa ndipo mahali pa yule aliyekuomba hifadha kutokama na Moto" na akaashiria sehemu ya kusimama pa Ibraahiyim ('alayhis-Salaam)."

¹³⁰ Shani ya mambo ni kwamba salamu yake ni Twawaaf kisha aswali nyuma ya mahali pa kusimama pa Ibraahiyim, kama tulivyon tangulia kueleza. Tazama "al-Qawaa'id an-Nuuraaniyyah" ya Ibn Taymiyyah.

47- Kuomba du'aa katika nguzo ya iraki:

اللهم إني أعوذ بك من الشك والشرك والشقاق والنفاق وسوء الأخلاق وسوء المنقلب في المال والأهل والولد

"Ee Allaah! Mimi najilinda Kwako kutokamana na mashaka na shirki, vipingamizi na unafiki, tabia mbaya na mgeuko mbaya katika mali, familia na kizazi changu."

48- Kuomba du'aa chini ya mfereji wa paa:

اللهم أظلني في ظلك يوم لا ظل إلا ظلك

"Ee Allaah! Niweke kwenye kivuli Chako siku ambayo hakuna kivuli isipokuwa kivuli Chako."

49- Mtu kuomba du'aa wakati anakwenda kwa haraka:

اللهم اجعله حجا مبروراً وذنباً مغفوراً وسعياً مشكوراً وتجارةً لن تبور يا عزيز يا غفور

"Ee Allaah! Ijaalie kuwa ni hajj yenyeye kukubaliwa, dhambi yenyeye kughufuriwa, jitihada zenyeye kulipwa na biashara isiyokwenda patupu. Ee Mwenye nguvu kabisa, ee Mwenye kusamehe."

50- Katika ile mizunguko mine yenyeye kubaki mtu kusema:

رب اغفر وارحم وتجاوز عما تعلم إنك أنت الأعز الأكرم

"Ee Mola! Nisamehe na Unirehemu. Usamehe yale Unayoyajua. Hakika Wewe ni Mwenye nguvu kabisa, mkarimu."

51- Kuibusu nguzo ya yemeni.

52- Kuzibusu na kuzigusa nguzo mbili za Shaam na sehemu pa kusimama Ibraahiyim.

53- Kugusa kuta za Ka'bah na sehemu pa kusimama Ibraahiyim.

54- Kutafuta baraka kwenye kizingiti madhubuti. Ni sehemu ya juu kwenye kuta za Nyumba inayoelekea mlango wa Nyumba. Watu wasiowasomi wanadai kwamba yule atayeigusa kwa mikono yake basi atakuwa ameshikamana na kizingiti kilicho madhubuti.

55- Msumari katikati ya Nyumba. Wanaita kuwa ni "kitovu cha dunia". Wako baadhi ya watu ambaa hufunua matumbo yao na wanaweka vitovu vyao juu sehemu hiyo ili wawe wameweka vitovu vyao juu ya kitovu cha dunia.

56- Kukusudia kutufu chini ya mvua. Wanadai kwamba yule mwenye kufanya hivo basi anasamehewa madhambi yake yaliyotangulia.

57- Kutafuta baraka kwa maji ya mvua yanayotiririka kutoka kwenye mfereji wa paa wenye rehema kutoka kwenye Ka'bah.

58- Kutofanya Twawaaf kwa mavazi machafu.

59- Mwenye kufanya hajj kuyamwaga maji yaliyobaki ya zamzam kwenye kisima na kusema:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِزْقًا وَاسِعًا وَعِلْمًا نَافِعًا وَشَفَاءً مِّنْ كُلِّ دَاءٍ

"Ee Allaah! Hakika mimi nakuomba riziki pana, elimu yenye manufaa na dawa juu ya kila maradhi."

60- Baadhi kuoga kwa maji ya zamzam.

61- Kuziosha ndeu kwa maji ya zamzam na kuweka pesa na nguo kwenye maji ya zamzam ili waweze kupata baraka.

62- Pindi mtu anapokunywa maji ya zamzam anapumulia ndani yake mara nyingi na anayanyanya macho yake kila wakati na kuitazama Nyumba, kama yalivytajwa hayo katika baadhi ya vitabu vya Fiqh.

Bid'ah zinazofanyika wakati wa Sa'y kati ya Swafaa na Marwah

63- Kutawadha kwa ajili ya kutembea baina ya Swafaa na Marwah kwa madai kwamba yule mwenye kufanya hivo kwa kila hatua anayopiga analipwa daraja elfu sabini.

64- Kupanda juu Swafaa mpaka mtu aguse ukuta.

65- Kuomba du'aa wakati mtu anaposhuka Swafaa:

اللهم استعمني بسنة نبيك وتوفني على ملته وأعذني من مضلات الفتنة برحمتك يا أرحم الراحمين

"Ee Allaah! Nijaalie niweze kufuata Sunnah za Mtume wako na unifishe juu ya dini yake na unilinde kutokamana na fitina zinazopotosha. Kwa huruma Wako, ee Mwingi wa rehema, Mwenye kurehemu."

66- Kusema wakati wa Sa'y:

رب اغفر وارحم وتجاوز عما ت

علم إنك أنت الأكرم اللهم اجعله حجا مبرورا أو عمرة مبرورة وذنبا مغفورا الله أكبر ثلاثة

"Mola nisamehe, unirehemu na unifutie yale unayoyajua. Kwani Wewe ni mtukufu, mwenye huruma. Ee Allaah! Ifanye kuwa ni hajj yenyekukubaliwa au 'Umrah yenyekukubaliwa na dhambi yenyekusamehewa. Allaahu Akbar! Allaahu Akbar! Allaahu Akbar!"¹³¹

67- Kufanya Sa'y mizunguko kumi na nne na mzunguko wa mwiso mtu anamalizia Swafaa.

68- Kuirudia Sa'y mara kwa mara katika hajj au 'umrah.

69- Kuswali Rak'ah mbili baada ya kumaliza Sa'y.

70- Kuendelea kufanya Sa'y baina ya Swafaa na Marwah baada ya kukimiwa swalah mpaka swalah ya mkusanyiko inawapita.

71- Kulazimiana na du'aa maalum pindi mtu anapofika Minaa. Kama mfano ile iliyotajwa katika "al-Ihyaa":

اللهم هذه مني فامنن على بما منت به على أوليائك وأهل طاعتك

"Ee Allaah! Hii ni Minaa. Neemesha juu yangu kwa yale Uliyoneemesha mawalii Wako na wale wenye kukutii... "

¹³¹ Hata hivyo imesihi kutoka kwa Maswahabah Ibn Mas'uud na Ibn 'Umar kwamba wamesema:

رب اغفر وارحم وأنت الأعز الأكرم كما تقدم

"Mola! Nisamehe na unirehemu. Hakika Wewe ni Mwenye nguvu kabisa, mkarimu."

Pindi mtu anapotoka Minaa, imekuja kwamba mtu aseme:

اللهم اجعلها خير غدوة غدوتها قط

"Ee Allaah! Ifanye kuwa ni matokeo mazuri ambayo nimewahi kutokea... "

Bid'ah za 'Arafah

72- Kusimama kwenye mlima wa 'Arafah siku ya tarehe nane kwa muda fulani kwa kuchunga mwezi mwandamo usije kuonekana kimakosa.

73- Kuwasha mishumaa mingi usiku wa kuamkia 'Arafah huko Minaa.

74- Kuomba du'aa usiku wa 'Arafah kwa maneno kumi mara elfu moja:

سبحان الذي في السماء عرشه سبحان الذي في الأرض موطنه سبحان الذي في البحر سبيله

"Ametakasika ambaye 'Arshi Yake iko mbinguni. Ametakasika ambaye athari Zake ziko ardhini. Ametakasika ambaye kwenye bahari ndio kuna njia Yake... "

75- Kusafiri katika ile siku ya nane kutoka Makkah kwenda 'Arafah safari ya mara moja.

76- Kusafiri kutokea Minaa kwenda 'Arafah usiku.

77- Kuwasha moto na mishumaa kwenye mlima wa 'Arafah usiku wa 'Arafah.

78- Kuoga kwa ajili ya siku ya 'Arafah.

79- Mtu kusema wakati anapokaribia 'Arafah na akaona mlima wa Rahmah:

سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبير

"Allaah ametakasika. Himdi zote anastahiki Allaah. Hapana mungu wa haki isipokuwa Allaah. Allaah ni mkubwa."

80- Mtu kwenda kwa kukusudia 'Arafah kabla ya kuingia wakati wa kusimama, ambao ni nusu ya mchana wa 'Arafah.

81- Mtu kusema katika 'Arafah "Hapana mwabudiwa wa haki isipokuwa Allaah" mara mia moja, kusoma Suurah "al-Ikhlaas" mara mia moja kisha kumswalia Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) mara mia moja na mwisho wake akazidisha:

وعلينا معه

"Na juu yetu pamoja naye."

82- Kunyamaza siku ya 'Arafah na kuacha kusoma du'aa.

83- Kupanda juu ya mlima wa Rahmah katika 'Arafah.

84- Kuingia kuba lililo katika mlima wa Rahmah ambalo wanaita kuwa ni kuba la Aadam, kuswali ndani yake na kulizunguka kama wanavyoizunguka Nyumba.

85- Kuamini kwamba Allaah (Ta'ala) hushuka jioni ya 'Arafah katika mlima wa Awraq, anapeana mikono na waliopanda vipandwa na anakumbatiana na wenye kutembea.

86- Imamu kutoa Khutbah mbili katika 'Arafah na anazipambanua baina yazo kwa kikao kama inavyofanywa katika swalah ya ijumaa.

87- Kuswali Dhuhr na 'Aswr kabla ya Khutbah.

88- Kutoa adhaana kwa ajili ya Dhuhr na 'Aswr kabla ya Khatwiyb kumaliza Khutbah yake

89- Imamu kuwaambia wakazi wa Makkah baada ya kumaliza swalah:

"Kamilisheni swalah zenu [kwa kuswali Rak'ah nne]. Kwani sisi ni wasafiri."

90- Kuswali swalah za sunnah baina ya Dhuhr na 'Aswr katika 'Arafah.

91- Kusoma Adhkaar au du'aa maalum katika 'Arafah. Kama mfano wa du'aa ya al-Khidhr ('alayhis-Salaam) ambayo imetajwa katika "al-Ihyaa". Mwanzo wake ni kama ifuatavyo:

يَا مَنْ لَا يُشَغِّلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ وَلَا سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ

"Ee Ambaye hushughulishwi na kitu kwa ajili ya kitu kingine wala kusikia kwa ajili ya kusikia kingine..."

Baadhi ya du'aa hizo zinafikia kurasa tano tukilinganisha na kitabu chetu hichi.

92- Baadhi ya watu kuondoka kabla ya juu kuzama.

93- Wasiokuwa wasomi wanasema kuwa kusimama 'Arafah siku ya ijumaa ni sawa na hajj sabini na mbili.

94- Kukusanyika usiku wa kuamkia mchana wa 'Arafah misikitini, au sehemu nyingine nje ya mji, kwa ajili ya kuomba du'aa na kumtaja Allaah pamoja na kunyanya sauti juu sana, khotuba, mashairi na wanawaiga watu wa 'Arafah.

Bid'ah za Muzdalifah

95- Kutembea kwa haraka kutoka 'Arafah kwenda Muzdalifah.

96- Kuoga kwa ajili ya kulala Muzdalifah.

97- Kupendelea kushuka kipando ili kuingia Muzdalifah kwa kutembea kwa miguu kwa ajili ya kuiheshimisha Haram.

98- Mtu kulazimiana na du'aa ifuatayo wakati anapofika Muzdalifah:

اللهم إن هذه مزدلفة جمعت فيها ألسنة مختلفة نسألك حوائج مؤتمنة

"Ee Allaah! Hii ni Muzdalifah ambayo imekusanya lugha mbalimbali. Tunakuomba mahitajio yetu... "

Haya yametajwa katika "al-Ihyaa".

99- Kuacha kuharakisha kuswali Maghrib punde tu mtu anapofika Muzdalifah na badala yake akajishughulisha na kuokota mawe.

100- Kuswali sunnah ya Maghrib baina ya Maghrib na 'Ishaa au kuzikusanya na sunnah ya 'Ishaa na ya Witr baada swalah mbili za faradhi. Haya yamesemwa na al-Ghazaaliy.

101- Kumulika mataa zaidi usiku wa kuamkia siku ya Nahr katika vituo vya mahujaji Muzdalifah.

102- Kukesha usiku huu.

103- Kusimama Muzdalifah pasi na kulala hapo.

104- Kulazimiana na du'aa ifuatayo pindi mtu anapomaliza kubaki kwake katika vituo vya mahujaji hapo Muzdalifah:

اللهم بحق المشعر الحرام والبيت الحرام والركن والمقام أبلغ روح محمد منا التحية والسلام وأدخلنا دار السلام يا ذا
الجلال والإكرام

"Ee Allaah! Naapa kwa haki ya vituo vya mahujaji, nyumba Takatifu, nguzo na sehemu pa kusimama [Ibraahiyim]! Ifikishie roho ya Muhammad salamu kutoka kwetu. Tuingize Nyumba ya amani. Ee Mwenye utukufu na ukarimu."¹³²

¹³² Du'aa hii, pamoja na kuwa ni jambo lililozuliwa, ndani yake yako mambo yanayopingana na Sunnah. Nayo ni kufanya Tawassul kwa Allaah kwa haki ya vituo vya mahujaji na nyumba Takatifu... Inatakiwa kufanya Tawassul kwa Allaah (Ta'alaa) kwa majina na sifa Zake. Hanafiyah wamesema kuwa inachukizwa kusema:

"Ee Allaah! Hakika mimi nakuomba kwa haki ya vituo vya mahuhaji..."

Haya yametajwa katika "Haashiyah Ibn 'Aabidiyn". Pia tazama kitabu chetu "at-Tawassul; Anwaa'uh wa Ahkaamuh".

105- Maneno ya al-Baajuuriy (318):

"Ni Sunnah kukusanya mawe saba Muzdalifah ambayo atarusha siku ya Nahr. Mawe mengine yaliyobaki atayorusha ayaokote kutoka katika bonde la Muhassir."

Bid'ah wakati wa kurusha mawe

106- Kuoga kabla ya kurusha mawe.

107- Kuyaosha mawe kabla ya kuyarusha.

108- Kusema "Subhaan Allaah" na mengineyo nafasi inayotakiwa kusema "Allahu Akbar".

109- Kuongeza baada ya Takbiyr kwa kusema:

رَغْمًا لِلشَّيْطَانِ وَحْزَبِهِ اللَّهُمَّ اجْعِلْ حَجَّيْ مِبْرُورًا وَسَعِيْ يَمْكُورًا وَذَنْبِيْ مَغْفُورًا اللَّهُمَّ إِيمَانًا بِكَتَابِكَ وَاتِّبَاعًا لِسَنَةِ
نَبِيِّكَ

"Hii ni dhidi ya shaytwaan na kundi lake. Ee Allaah! Ijaalie kuwa ni hajj yene kukubaliwa, jithada zenyе kulipwa na dhambi yene kughufuriwa. Ee Allaah! Nayafanya haya kwa kuamini Kitabu Chako na kufuata Sunnah za Mtume Wako."

110- Baadhi ya waliokuja nyuma wameona kuwa ni Sunnah kusema kila wakati mtu anaporusha jiwe:

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ

"Kwa jina la Allaah. Allaah ni mkubwa. Allaah amesema kweli ahadi Yake."

Mpaka mwishoni wanasema:

وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

"Ijapokuwa watachukia makafiri."

111- Kulazimiana na mitindo maalum wakati wa kurusha mawe. Kama kwa mfano kuweka ncha ya kidole gumba cha mkono wake wa kulia katikati ya kidole cha shahada. Kisha mtu analiweka jiwe juu ya kidole gumba halafu unalifyatua. Wengine wanasema mtu anatakiwa kukunja kidole cha shahada mpaka kiishilie kwenye kidole gumba hadi yote hayo yaonekane kama herufi "P".

112- Kufanya kikomo umbali wa baina ya yule mrushaji na kule anakolenga kwa dhiraatano na zaidi.

113- Kurusha viatu na vyenginevyo.

Bid'ah za kuchinja na kunyoa

114- Kupuuzilia mbali kile kichinjwa cha wajibu na badala yake kutoa thamani yake kuwapa masikini. Baadhi wanafanya hivi kwa kudai kwamba nyama yake inaenda chini ya udongo kutokana na wingi wake na hakuna wanaofaidika nayo isipokuwa wachache tu¹³³.

115- Baadhi yao kuchinja kichinjwa cha Tamattu' Makkah kabla ya siku ya Nahr.

116- Kuanza kunyoa upande wa kushoto kwenye kichwa cha yule mnyolewaji.

117- Kunyoa tu sehemu ya robo ya kichwa.

118- al-Ghazaaliy amesema katika "al-Ihyaa":

"Sunnah ni kuelekea Qiblah wakati wa kunyoa."

119- Kuomba du'aa wakati wa kunyoa kwa kusema:

الحمد لله على ما هدانا وأنعم علينا اللهم هذه ناصيتي بيدك فتقبل مني

"Himdi zote anastahiki Allaah kwa yale Aliyotuongoza na akatuneemesha. Ee Allaah! Uendeshaji wangu uko mikononi Mwako. Hivyo nikubalie... "

120- Kufanya Twawaaf kwenye misikiti ilio karibu na mahali pa kurusha mawe.

121- Kuona kuwa imependekezwa kuswali swalah ya 'Iyd Minaa siku ya Nahr.

122- Mwenye kufanya hajj ya Tamattu' kuacha kufanya Sa'y baada ya Twawaaf-ul-Ifaadhwah.

¹³³ Hii ni mionganini mwa Bid'ah mbaya kabisa kwa sababu ina maana ya kuiteketeza Shari'ah kwa sababu tu ya maoni. Isitoshe ni kwamba mahujaji wenye ndio wenye jukumu la kama kichinjwa kitaleta faida au hakitoleta. Kwa sababu hawashikamani na yale maelekezo ya Shari'ah yenye hekima, kama ilivyobainishwa katika "asili", uk. 87-88.

Aina mbalimbali za Bid'ah

- 123- Kusherehekea kwa Ka'bah kuvishwa pazia.
- 124- Kusherehekea kwa sehemu ya kusimama Ibraahiyim kuvishwa pazia.
- 125- Kufunga vitambara sehemu ya kusimama Ibraahiyim na mimbari ili kuweza kufikia haja mbalimbali.
- 126- Mahujaji kuandika majina yao kwenye nguzo na kuta za Ka'bah na kuambizana kufanya hivo.
- 127- Kuonelea kufaa kupita mbele ya mwenye kuswali katika msikiti Mtakatifu na kufanya upinzani na yule mswaliji ambaye anawazuia.
- 128- Kumwita yule ambaye amekwishahiji "al-Hajj".
- 129- Kutoka Makkah kwa ajili ya kufanya 'Umrah ya kujitolea/ya sunnah.
- 130- Kutoka msikiti Mtakatifu kinyumenyume baada ya kumaliza kufanya 'Twawaaf-ul-Wadaa'.
- 131- Kuipaka rangi nyumba ya mwenye kuhiji kwa rangi nyeupe, kuchora picha na kuandika jina lake na tarehe ni lini kafanya hajj.

Bid'ah wakati wa kutembelea al-Madiynah al-Munawwarah

Ni katika Sunnah kufunga safari kwa ajili ya kwenda kutembelea msikiti wa kinabii na msikiti wa al-Aqswaa - tunamuomba Allaah awarudishie waislamu karibuni - kutokana na zile fadhilah na thawabu zinazopatikana kwa kufanya hivo. Hapo kabla watu walikuwa na mazowe ya kuitembelea kabla ya hajj au baada ya hajj. Wakati walipokuwa wanafanya hivo walikuwepo watu wengi ambao walikuwa wakitumbukia katika mambo yaliyozuliwa na Bid'ah, mambo yatambulikanayo kwa wanachuoni. Nimeonelea katika kukamilisha faida basi nitaje baadhi yake kwa lengo la kufikisha na kutahadharisha.

132- Kusafiri kwa ajili ya kulikusidia kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)¹³⁴.

133- Mtu kuwaomba mahujaji na watembezi kumfikishia salamu Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

134- Kuoga kabla ya kuingia al-Madiynah al-Munawwarah.

135- Kusema pindi mtu anapoiona al-Madiynah:

اللَّهُمَّ هَذَا حَرَمُ رَسُولِكَ فَاجْعَلْهُ لِي وَقَايَةً مِنَ النَّارِ وَأَمَانًا مِنَ الْعَذَابِ وَسُوءِ الْحِسَابِ

"Ee Allaah! Hapa ni patakatifu pa Mtume wako. Pafanye kuwa ni ulinzi kwangu kutokamana na Moto, amani kutokamana na adhabu na hesabu mbaya."

136- Kusema wakati wa kuingia al-Madiynah:

بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى مَلَةِ رَسُولِ اللَّهِ

"Kwa jina la Allaah na kwa dini ya Mtume wa Allaah."

وَقُلْ رَبِّ أَذْخِلْنِي مُدْخَلَ صَدِيقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صَدِيقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

¹³⁴ Sunnah ni kuukusidia msikiti. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Kusifungwe safari isipokuwa kuelekea katika misikiti mitatu... "

Mtu anapofika pale na akaswali Tahiyyat-ul-Masjid ndipo anatembelea kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

Ni wajibu kwa mtu kutambua kwamba kufunga safari kwa ajili ya kutembelea kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na makaburi mengineyo na kulitembelea pasi na kufunga safari haya ni mambo mawili tofauti. Hata hivyo haya hayafanywi na hawa waliokuja nyuma. Katika wao wako mpaka madokta. Kwa sababu ya kuchanganya kwao mambo wamekosea kwa mara nyingine na kudai kwamba Salafiyuuun, na khaswakhaswa Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah), wanapinga kitendo cha kulitembelea kaburi la Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwamba limewekwa katika Shari'ah. Huu ni uongo wa wazi. Ukitaka rejea katika Radd yetu kwa Dr. al-Buutwiyy iliochapishwa katika msururu wa makala katika gazeti la "at-Tamaddun al-Islamiyy". Kisha nikatoa kitabu maalum nilichokipa kichwa cha khabari "Difaa' 'an al-Hadiyyh an-Nabawiyy".

"Sema: "Ee Mola wangu! Niingize mwingizo mwema na nitoe kutoka kwema na unipe nguvu zinazotoka Kwako zinazosaidia."¹³⁵

137- Kuwepo kwa kaburi la Mtume ndani ya msikiti.

138- Kulitembelea kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kabla ya kuswali kwenye msikiti wake.

139- Kuna ambao wanaliekea kaburi kwa unyenyekevu wa hali ya juu na huku wameweka mkono wa kulia juu ya mkono wa kushoto kama wanavofanya wakati wa kuswali. Haya yanafanya ni mamoja mtu yuko karibu nalo au mbali, wakati wa kuingia msikitini au kutoka.

140- Kukusudia kulielekea kaburi wakati wa kuomba du'aa.

141- Kulikusudia kaburi kwa kuomba karibu nalo kwa kutarajia kujibiwa.

142- Kutawassul naye (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa Allaah wakati wa kuomba du'aa.

143- Kuomba uombezi na mengineyo kutoka kwake.

144- Ibn-ul-Haajj amesema katika "al-Madkhal" (01/259):

"Katika adabu ni mtu asitaje mahitajio yake wala kuomba kutaka kusamehewa madhambi yake wakati wa kulitembelea kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Kwa sababu yeye (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) anajua zaidi ni mahitajio gani alonayo na nini kilicho na manufaa zaidi kwake."

145- Amesema vilevile (01/264):

"Kuhusiana yeye kuona yale Ummah wake wanafanya na kuzijua hali zao, nia zao, tawbah zao na fikira zao, basi hakuna tofauti baina ya kufa kwake na kuwa kwake hai."

146- Mtu kuweka mkono wake kwenye dirisha la chumba lililojengwa juu ya kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa ajili ya kutafuta baraka. Baadhi yao wameliapia hilo na kusema:

وَحَقُّ الَّذِي وَضَعَتْ يَدَكُ شَبَاكَهُ وَقَلَتْ: الشَّفَاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

"Naapa kwa haki ya yule ambaye ameuweka mkono wake juu ya dirisha lake na akasema: "Uombezi, ee Mtume wa Allaah!"

147- Kubusu kaburi au kuligusa au yale yaliyo karibu na kaburi¹³⁶.

¹³⁵ 17:80

¹³⁶ al-Ghazaaliy (Rahimahu Allaah) amefanya jambo zuri wakati alipokemea kubusu kulikotajwa na akasema:

148- Kulazimiana na sura maalum wakati wa kumtembelea (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na marafiki zake, kuwasalimia na kuwaombea du'aa kwa njia maalum. Kwa mfano al-Ghazaaliy amesema:

"Asimame karibu na uso wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), aelekee Qiblah na azielekee kuta za kaburi... na aseme: "Amani ya Allaah iwe juu yako, ee Mtume wa Allaah..." "

Halafu akataja salamu ndefu kisha swalah na du'aa ndefu. Urefu wake ni karibu kurasa tatu¹³⁷.

149- Kukusudia kuswali kwa kulielekea kaburi.

150- Kukaa karibu na kaburi na pembezoni mwake kwa ajili ya kusoma na kufanya Adhkaar.

151- Kwenda kwenye kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa ajili ya kumsalimia baada ya kila swalah¹³⁸.

152- Watu wa al-Madiynah kukusudia kulitembelea kaburi la kinabii kila pale wanapoingia msikitini au wanapotoka.

153- Kunyanya sauti baada ya kila swalah kwa kusema:

السلام عليك يا رسول الله

"Amani ya Allaah iwe juu yako, ee Mtume wa Allaah."

"Hii ni desturi ya manaswara na mayahudi."

Je, wako wenye kuzingatia?

¹³⁷ Kilichowekwa katika Shari'ah ni kusema:

السلام عليك يا رسول الله وبركاته السلام عليك يا أبا بكر السلام عليك يا عمر كما كان ابن عمر يفعل فإن زاد شيئاً بسيراً مما يلهمه
ولا يلترمه فلا بأس عليه إن شاء الله تعالى

"Amani ya Allaah iwe juu yako, ee Mtume wa Allaah, rehema Zake na baraka Zake. Amani ya Allaah iwe juu yako, ee Abu Bakr. Amani ya Allaah iwe juu yako, ee 'Umar."

Hivi ndivo Ibn 'Umar alivokuwa akifanya. Akiongeza kitu kidogo, hakuna neno - Allaah (Ta'ala) akitaka.

¹³⁸ Hili si kwamba ni Bid'ah peke yake, bali ni kuchupa mipaka katika dini. Vilevile isitoshe ni kwenda kinyume na maneno yake ('alayhis-Salaam):

"Msilifanye kaburi langu kuwa ni sehemu ya kupatembelea mara kwa mara. Niswalieni popote mlipo, kwani hakika swalah zenu zinanifikia."

Kitendo hichi ni sababu ya kupotea Sunnah na fadhilah nyingi. Nazo si zengine ni Adhkaar na nyuradi baada ya salamu. Wanaziacha na wanaikimbilia Bid'ah hii. Allaah amrehemu yule aliyesema:

"Hakuna mwenye kuzua Bid'ah isipokuwa hufisha Sunnah."

154- Kutafuta baraka kutoka kwenye vigamba vyatia rangi ya kijani vinavyopukutika kutoka katika kuba juu ya kaburi la kinabii.

155- Kujikurubisha kwao kwa Allaah kwa kula tende za Sayhaan kwenye Rawdhwah tukufu baina ya mimbari na kaburi.

156- Kukata sehemu ya nywele zao na kuzitupa kwenye taa kubwa lilioko karibu na kaburi la kinabii.

157- Baadhi yao wanapangusa mikono yao kwenye mitende miwili iliowekwa magharibi mwa mimbari¹³⁹.

158- Wengi wa watu kuswali sehemu kale ya msikiti na kupuuzilia mbali safu za mbele zilizozidishwa na 'Umar na wengineo.

159- Wale wanaotembelea al-Madiynah kulazimiana na kubaki hapo kwa muda wa wiki nzima mpaka waweze kuswali katika msikiti wa kinabii swalah arubaini ili waweze kuandikiwa kutakasika kwao kutokamana na unafiki na Moto¹⁴⁰.

160- Kukusudia kwenda katika misikiti mingine na makaburi mengine yaliyoko al-Madiynah na pembezoni mwake baada ya kutembelea msikiti wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Katika hiyo kunavuliwa tu msikiti wa Qubaa'.

161- Baadhi ya watu kuitwa "watembezi". Wanawahamasisha mahujaji baadhi ya Adhkaar na nyuradi ndefu kwenye kaburi au mbali na kaburi kwa sauti za juu. Matokeo yake wale wahamasishwaji wanazirudi kwa sauti iliyo juu zaidi.

162- Kutembelea Baqiy' kila siku na kuswali kwenye msikiti wa Faatwimah (Radhiya Allaahu 'anhaa).

163- Kufanya alkhamisi ni siku maalum kwa ajili ya kuwatembelea mashahidi wa Uhud.

164- Kufunga vitambara kwenye madirisha ya makaburi ya mashahidi.

¹³⁹ Hakuna faida kabisa juu ya mitende hii miwili. Imewekwa pale kwa ajili ya mapambo na kwa ajili ya kuwafitinisha watu. Mwishowe iliondoshwa - na himdi zote zinamstahikia Allaah.

¹⁴⁰ Hadiyth iliopokelewa juu ya hilo ni dhaifu na haisimamishi hoja yoyote. Nimebainisha kasoro zake katika "as-Silsilah adh-Dhwa 'iyfah" (364). Hajuzu kuitendea kazi kwa sababu ni uwekaji Sharí'ah. Khaswa khaswa kwa kuzingatia kwamba ni jambo linawenza kuwatia kwenye uzito mahujaji wengi huku wakidhani kwamba Hadiyth ni Swahiyih. Inaweza kutokea wakapitwa na baadhi ya swalah huko na matokeo yake wakaingia hatiani, jambo ambalo Allaah amewasalimisha nalo.

Baadhi ya waheshimiwa wamesema kuwa Hadiyth yenyenye kuashiriwa ina nguvu kwa kumtegemea Ibn Hibbaan ambaye alionelea mmoja katika wapokezi wayo wasiojulikana kwamba ni mwaminifu. Sifa hii ni jambo lisilozingatiwa na wanachuoni wa Jarh na Ta'diyil. Miongoni mwao ni yule muheshimiwa mwashiriwa wenyewe, kama alivyoweka wazi katika Radd yake kwa al-Ghumariy katika gazeti la "al-Jaami'ah as-Salafiyyah" iliochapishwa India. Kuhusiana na hili rejea katika kitabu cha Shaykh 'Abdul-'Aziyy ar-Rabiyy'aan ambapo kamraddi. Amefanya vizuri, akafaidisha na akabainisha udhaifu na mgongano katika maoni yake pale anaposema kuwa ni yenyenye nguvu.

165- Kutafuta baraka kwa kuoga kwenye birika ambalo liko karibu na makaburi yao.

166- Kutoka kwenye msikiti wa kinabii kinyumenyume wakati mtu anapoaga na kurudi zake nyumbani.

Bid'ah za Yerusalemu

167- Kukusudia kwenda kutembea Yerusalemu baada ya kuhiji na kusema:

قدس الله حجتك

"Allaah aitakase hajj yako."

168- Kutufu kwenye msikiti wa mwamba kama ambavyo watu wanavyotufu kwenye Ka'bah.

169- Kuadhimisha mwamba kwa aina yoyote ile ya maadhimisho. Kwa mfano kulipapasapapa, kulibusu, kuwapeleka kondoo hapo ili kuwachinjia hapo, kujenga juu yake na mfano wake.

170- Kuna ambao wanadai kwamba kwenye mwamba mtu anaweza kuona athari ya miguu ya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na athari ya kilemba chake. Wako ambao wanadhani kwamba ndio mahali ambapo Allaah (Subhaanahu wa Ta'ala) anaweka mguu Wake.

171- Kutembelea sehemu ambayo wanadai ndiko kazaliwa 'Iysaa ('alayhis-Salaam).

172- Wanadai kwamba huko ndiko kuna Njia na Mizani. Wanasesma pia kwamba njia itayotofautisha baina ya Pepo na Moto ni ukuta huo uliojengwa mashariki mwa msikiti.

173- Kuadhimisha myororo na sehemu zake.

174- Kuswali kwenye kaburi la Ibraahiyim ('alayhis-Salaam).

175- Kukusanya katika msimu wa hajj katika msikiti wa Aqswaa' ili kuimba nyimbo na kupiga dufu.

Haya ndio ya mwisho niliyoweza kukusanya katika Bid'ah za hajj na matembezi yake. Ninamuomba Allaah (Tabarak wa Ta'ala) ayajaalie kuwa ni yenyewe kuwasaidia waislamu juu ya kumuiga bwana wa Mitume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

Kutakasika kutokamana na mapungufu ni Kwako, ee Allaah, na himdi zote ni Zako. Nashuhudia ya kwamba hapana mwabuduwa wa haki isipokuwa Allaah. Nakuomba msamaha na kutubia Kwako.